P·R·A·H·A

STRUČNÝ PRŮVODCE.
INFORMAČNÍ POKYNY.

OFFSITE
DB
2607
.P737
1922g

*

GRAFICKÉ ZÁVODY
NEUBER, POUR A SPOL.,
PRAHA I., BÍLKOVA 17.

*

I. ÚVOD.

Poloha. Praha (50° 5' 19" sev. šíř., 14° 25' 17" vých. délky od Greenwiche) leží v kotlině i na návrších po obou březích Vltavy ve výšce 200 m nad Adriatickým mořem.

Obyvatelstvo. Praha (Velká Praha) má podle sčítání z roku 1921 676.657 obyvatelů; z toho Čechů 624.744, Němců 30.429, židů 5959, jiné národnosti 2163, kteří obývají téměř 20.000 domů. Plodnost obyvatelstva činí 15.2‰, úmrtnost 12.6‰.

Jméno. Český název Praha je nyní směrodatný pro internacionální styky v dopravě a má výhradnou platnost v jízdních řádech a atlantech. Vedle toho je běžný název německý Prag a stejně znějící srbský, francouzský a anglický Prague, a italský, maďarský, polský, ruský a slovinský Praga.

Rozdělení Prahy. Vnitřní Prahu tvořilo osm částí, čtvrtí zvaných, a to: I. Staré město, II. Nové město, III. Malá strana nebo Menší město, IV. Hradčany, V. Josefov, VI. Vyšehrad, VII. Holešovice-Bubny, VIII. Libeň.

Po sloučení Prahy dne 1. ledna 1922 s okolními obcemi bylo město naše rozděleno v 13 okresů. Původní části Prahy byly pojaty v prvý okres a očíslovány číslicemi římskými, ostatní části očíslovány skupinově číslicemi arabskými.

Okres I.: I. Staré město, II. Nové město, III. Malá strana, IV. Hradčany, V. Josefov, VI. Vyšehrad, VII. Holešovice-Bubny.
Okres 2.: Libeň, Střížkov, Kobylisy, Troja a Bohnice.
Okres 3.: Vysočany, Prosek, Hloubětín.
Okres 4.: Karlín.

Pohled z Hradčan.

PRAHA

STRUČNÝ PRŮVODCE.
INFORMAČNÍ POKYNY.

1922

Vydal Svaz pro povznesení návštěvy cizinců
v republice československé
Praha I., Obecní dům.
Telefon 2637.

Okres 5.: Žižkov, Hrdlořezy, Malešice.
Okres 6.: Vinohrady.
Okres 7.: Vršovice, Záběhlice, Hostivař, Strašnice.
Okres 8.: Nusle, Michle, Krč.
Okres 9.: Podolí, Bráník, Hodkovičky.
Okres 10.: Smíchov, Radlice, Hlubočepy, Malá Chuchle.
Okres 11.: Košíře, Motoly, Jinonice.
Okres 12.: Břevnov, Střešovice, Liboc.
Okres 13.: Dejvice, Bubeneč, Sedlec, Vokovice, Veleslavín.

Hradčany s Petřína.

II. DĚJINY.

Nehledě ke kronikářským zprávám, střiženým podle vzorů klasických, vypravujících o založení Prahy kněžnou Libuší, objevují se počátky Prahy v nálezech pravěkých sídlišť na místě nynější Velké Prahy. Bohaté sbírky těchto památek z obvodu velkého města našeho chovány jsou v museu Národním (Václavské náměstí), menší skupiny v museu městském (v sadě na Poříčí), v museu Náprstkově a ve sbírce MUC. J. Jíry na Hanspaulce.

Záhy založeny byly na obou březích Vltavy dva hrady, **Vyšehrad** a **Praha**, a kolem nich množily se osady již v předhistorické době.

Na **Vyšehradě**, ještě pohanském, zbudovány kostely křesťanské, chrám sv. Klimenta, sv. Petra a Pavla (roku 1070) a jiné svatyně. Zachována je rotunda sv. Martina.

Hrad Pražský, nyní Hradčany, ač neprávem tak zvaný, nebýval tehdy o mnoho menší, než je v naší době. K paláci knížecímu přibyly i zde křesťanské chrámy, tak druhý chrám v Čechách, kostel Panny Marie (okolo roku 874), a za Vratislava I. chrám sv. Jiří. Kníže Václav vystavěl kostel sv. Víta (930—31), jenž za Boleslava II. povýšen na biskupský (975). Spytihněv II. (1060) kostel zvětšil. U sv. Jiří pohřbena sv. Ludmila a vznikl zde první ženský klášter v Čechách.

V podhradí pražském vzrůstalo obyvatelstvo, a již v 12. stol. tu vznikla osada, na druhém břehu Vltavy pak Staré město se svými křivolakými a úzkými uličkami, ještě dnes patrnými aspoň v půdorysném vedení.

Praha stala se během 13. století bohatým městem, zejména když domácí války Přemyslovců se skončily (za

Přemysla II. a Václava II.) a pod Hradem se opevnilo Menší město pražské, ale teprv za panování Karla IV. nabyla rázu sídelního města evropského významu. Založení Nového města (1348) je příkladem v dějinách středověku velmi vzácným, neboť lze tu sledovati zakládání města od samých jeho počátků. Karel IV. rozšířil Malou stranu (Menší město), založil r. 1348 universitu, r. 1344 pražské arcibiskupství, nový chrám sv. Víta, Karlov a četné velké kostely v novém svém městě, a nový, po zániku dřevěného, pak románského kamenného, již třetí most přes Vltavu.

Praha jako sídlo českého krále a císaře německé říše stala se střediskem kulturním a nejpamátnějším městem střední Evropy. Žilo zde mnoho cizinců, najmě knížat ze sousedních zemí a blahobyt města ve středověku dosáhl tehdy vrcholu.

Od polovice 14. stol. však již se projevovala nespokojenost obyvatelstva s církevními zlořády a poddanskými poměry. Úpadek mravů duchovenstva zavinil zvýšenou morální citlivost, a kazatelé Waldhauser, Milič z Kroměříže, Matěj z Janova a hlavně mistr Jan Hus povstali proti hromadění církevních úřadů a vyděračnosti hodnostářů a proti pokleslým mravům. Byl to především mistr Jan Hus, jenž pod vlivem učení anglického reformátora Wiclefa žádal opravu církve a vyslovil též požadavek národních práv, znásilňovaných nadvládou Němců. Vzniklý nepokoje a války, zdvižen odboj proti císaři Zikmundovi a proti Římu, k němuž skorem celý národ se vzchopil, aby uhájil učení mistra Jana Husi, jenž zemřel mučednickou smrtí upálením na koncilu kostnickém (1415), a svých práv. Rozepře mezi Husity vedly k bitvě u Lipan (1434), kde zvítězili umírněnější Pražané spolu s pány. V těchto dobách zničeno mnoho uměleckých památek a Vyšehrad pobořen tak, že na staletí zůstal v rozvalinách.

Za panování »národního« krále Jiřího z Poděbrad, jenž r. 1448 se zmocnil Prahy, zotavovalo se město, a také po povstání r. 1483 proti utlačovatelům přívrženců strany

pod obojí, při němž vybity byly radnice tří měst pražských, nastal pro Prahu klidnější čas. R. 1518 spojeny Staré a Nové město, a Praha znovu vzkvetla.

V té době zapůsobilo učení Lutherovo také u nás na nábožensky rozštěpené obyvatelstvo. Starohusité s vůdcem Janem Paškem z Vratu a luteráni za vedení Jana Hlavsy z Liboslavě se náruživě potírali. Nucenou volbou stal se králem českým Ferdinand I. Habsburg a potlačil povstání r. 1547, zlomiv moc stavů českých i měst.

Praha, nyní zase sídlo císaře německého, zpustošena byla požárem r. 1541 na Malé straně a na Hradě, takže vlaští stavitelé ji přetvořovali v renesanční město.

Rudolf II., chorý a podivínský samotář, oblíbil si Prahu, kterou skorem nikdy neopustil a město prožívalo za jeho vlády jakýsi zlatý věk lesku a bohatství. Jako za Karla IV. přivábila Praha mnoho cizinců, najmě z Nizozemí, Italie a Španělska, a byla politickým střediskem Evropy. Soukromá záliba v umění a ve vzácných věcech, jimiž se Rudolf II. obklopoval, učinila z Hradu pravou klenotnici.

Náboženské třenice a nespokojenost s umenšováním práv stavů českých vedly k novému povstání, jež potlačeno bitvou na Bílé hoře (1620). Nastalé pronásledování jinověrců a násilné obrácení na katolictví učinily Prahu dějištěm kruté popravy vůdců odboje na Staroměstském rynku (1621). Praha utrpěla i tím, že Habsburkové přenesli své sídlo do Vídně. Umělecké poklady byly rozchváceny nepřátelskými vpády (1648) i odvezeny samotnými Habsburky do Vídně a Praha stávala se zamlklým městem, stranou světových dějů ležícím.

Jednotlivá města pražská byla opevněna, jako všecka města středověku, po třicetileté válce však obklopeno město jako celek novými hradbami, z části do dneška zachovanými, na obou březích řeky. Bylo také jako pevnost obléháno (Karel Albert, Friedrich II.). Na počátku 18. věku napravovány škody válkami utrpěné a město přestavováno od mistrů baroku. Až do r. 1760 přibývá nových kostelů, klášterů a paláců. R. 1757 staly se Hradčany čtvrtou částí města, a Josef II. spojil r. 1784

tyto čtyři čtvrti (i s pátou, židovským městem Josefovem) v jeden celek. Při tom poněmčována důsledně všecka veřejná správa, a Praha nabývá v té době i přes svou českou většinu rázu německého města.

Nehlučná práce českých buditelů položila však právě v těchto dobách základy k probuzení národního uvědomění, tak že po revoluci r. 1848, mocí potlačené, je Praha již zase českým městem a ohniskem všech kulturních a politických snah národních. Po válce r. 1866 počato s odbouráváním hradeb, a Praha vzrůstá připojováním předměstí. Světová válka vrátila Praze všecku její bývalou svéprávnost. Praha je nyní hlavním městem československé republiky, kulturním středem Slovanů osvobozených od jařma cizí nadvlády, a její význam stoupl i mezi evropskými městy. Od 1. ledna 1921 vzniká spojením 38 obcí Velká Praha téměř s třemi čtvrtinami milionu obyvatelstva.

Pohled z Hradčan.

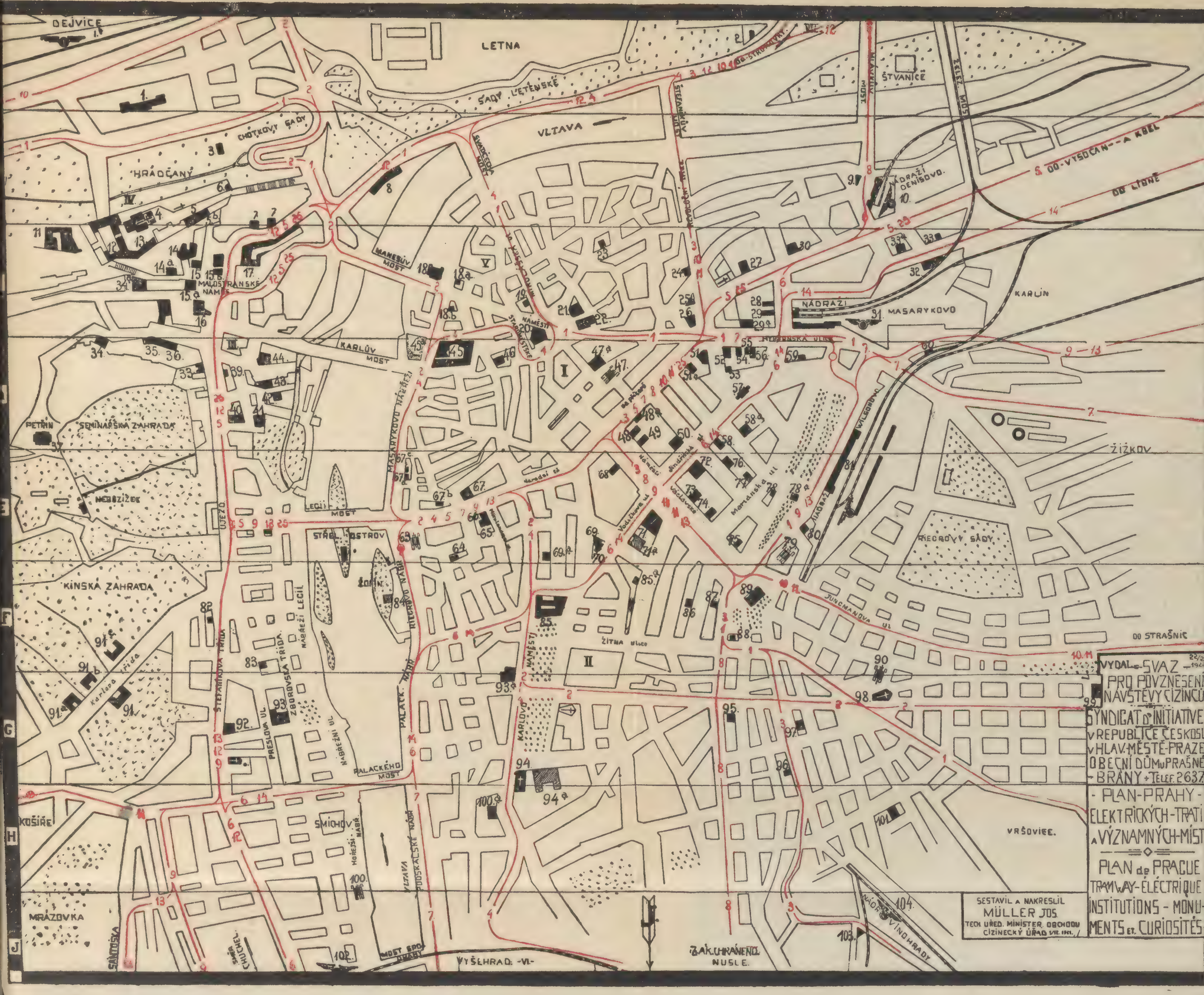
VYDAL SVAZ PRO POVZNESENÍ NÁVŠTĚVY CIZINCŮ
SYNDICAT D'INITIATIVE V REPUBLICE ČESKOSL. V HLAV. MĚSTĚ PRAZE OBECNÍ DŮM U PRAŠNÉ BRÁNY Telef. 2637
PLAN PRAHY ELEKTRICKÝCH TRATÍ A VÝZNAMNÝCH MÍST
PLAN de PRAGUE TRAMWAY ÉLÉCTRIQUE INSTITUTIONS - MONUMENTS et CURIOSITÉS
SESTAVIL A NAKRESLIL MÜLLER JOS. TECH. ÚŘED. MINISTER. OBCHODU CIZINECKÝ ÚŘAD
DEJVICE
LETNA
SADY LETENSKÉ
ŠTVANICE
VLTAVA
CHOTKOVY SADY
HRADČANY
MALOSTRANSKÉ NÁM.
MÁNESŮV MOST
KARLŮV MOST
NÁMĚSTÍ
NÁDRAŽÍ MASARYKOVO
NÁDRAŽÍ DENISOVO
KARLÍN
DO VYSOČAN A KBEL
DO LIBNĚ
HYBERNSKÁ ULICE
PETŘÍN
SEMINÁŘSKÁ ZAHRADA
NEBOZÍZEK
LEGII MOST
STŘEL. OSTROV
ŽOFÍN
KINSKÁ ZAHRADA
ŽIŽKOV
RIEGROVY SADY
JUNGMANNOVA UL.
DO STRAŠNIC
ŽITNÁ ULICE
KARLOVO NÁMĚSTÍ
MASARYKOVO NÁBŘEŽÍ
PALACKÉHO MOST
SMÍCHOV
KOŠÍŘE
MRÁZOVKA
VRŠOVICE
NÁDR. VINOHRADY
VYŠEHRAD -VI-
NUSLE
ZAK. CHRÁNĚNO

III. VŠEOBECNÉ ORIENTAČNÍ POZNATKY.

Dopravní prostředky:

Státní dráhy ústí jednak v nádraží **Wilsonově** ve Vrchlického sadech, jednak v nádraží **Masarykově** v Hybernské ulici, jakož i v nádraží **Denisově** na Těšnově. Kromě těchto hlavních nádraží jsou v obvodu Velké Prahy tyto stanice: Vinohrady, Nusle-Vršovice, Hostivař, Michle, Krč, Bráník, Vyšehrad, Smíchov, Chuchle, Jinonice, Holešovice, Dejvice, Veleslavín, Liboc, Bubeneč, Dejvice, Podbaba, Selc, Karlín, Libeň, Vysočany, Hloubětín, Hlubočepy, Strašnice. — Předprodej jízdenek možno obstarati si u nádražních pokladen a v cestovních kancelářích (viz str. 13.).

Elektrické dráhy hlav. města Prahy zprostředkují poměrně rychlé a levné spojení téměř všech okolních obcí se středem města, jakož i s nádražími. Jest celkem 15 tratí, po kterých pojíždějí pravidelné vozy průměrně od 5½ hod. ráno až do 20. hod. večer v intervalech 4—5-minutových, od 20. hod. večer v intervalech 7—10-minutových a od 23. hod. do 1. hod. v intervalech 15—20-minutových. Sazba v pravidelných vozech do vzdálenosti jakékoliv Kč 1.20 až do 21. hod. večerní, pak Kč 2.— za osobu; ve zvláštních vozech nočních, označených uvnitř příslušnými tabulkami a vyjíždějících všeobecně asi od 22½ hod. več. z konečných stanic, platí se Kč 4.— za osobu. Zavazadla podléhají ve vozech pravidelných sazbě Kč 2.40, ve zvláštních vozech nočních sazbě Kč 4.— za kus. Při zakoupení lístku jest třeba udati cíl cesty a otázati se zároveň průvodčího, ve které stanici dlužno vystoupiti nebo na jinou trať přestoupiti; zakoupený lístek budiž po celou jízdu uschován a na po-

žádání revisorům nebo průvodčím předložen. Bližší ve vývěscích v každém voze a v čekárnách.

Okružní jízdy Prahou.

Svaz pro povznesení návštěvy cizinců v republice československé, sídlem Praha-I., Obecní dům u Prašné brány (číslo telefonu 2637), pořádá každoročně v letních měsících denně v dopoledních i odpoledních hodinách z náměstí Republiky **okružní jízdy Prahou** ve zvláštním vyhlídkovém voze elektr. drah pražských, doprovázené odborným výkladem průvodce v jazyku českém, francouzském, anglickém a německém. Za osobu 20 Kč, při hromadných výpravách 15 Kč.

Drožky, fiakry a taxametrové automobily.

☞ Ceny buďtež napřed smluveny! ☜

Drožky. Jednospřežné. Platí se za první čtvrthodinu 8 Kč, za první půlhodinu 12 Kč, za každou následující čtvrthodinu 4 Kč, do částí výše položených příplatek 4 Kč, za čekání a jízdu zpět za každou čtvrthodinu 4 Kč, k nádražím a od nádraží příplatek 6 Kč. Zavazadla do 50 kg 5 Kč, přes 50 kg 10 Kč.

Fiakry. Dvouspřežné. Za prvou čtvrthodinu 12 Kč, za půlhodinu 20 Kč, za každou následující půlhodinu 10 Kč, do částí výše položených příplatek 6 Kč, za čekání a jízdu zpět za půlhodinu 10 Kč, k nádražím a od nádraží příplatek 10 Kč. Zavazadla jako při drožkách.

Za jízdu v noci platí se při drožkách i fiakrech o polovici sazby více.

Autodrožky. Základní sazba 10 Kč. Denní jízda uvnitř polic. obvodu 1 km 6 Kč, bez zpáteční jízdy pasažéra 8 Kč, v noci 10 Kč; mimo polic. obvod dle ujednání. Čekací hodina 30 Kč. Příplatek za zavazadla jako při fiakrech.

Autobusy: pro 20 osob 1 kilometr ve dne 20 Kč, v noci 24 Kč. Možno též telefonicky objednati prostřednictvím Svazu cizineckého u Prašné brány (telefon 2637), neb přímo u Autodopravní společnosti v Lucerně (telefon 9547).

Posluhové.

Mzdu za výkon doporučuje se ujednati si předem!

Veřejným posluhům, označeným červenou čepicí, platí se za chůze s psaním:

v okresu Kč 3.50, s břemenem Kč 5.60 do 10 kg, Kč 8.40 do 20 kg a Kč 14 do 50 kg;

do sousedního okresu přirážka Kč 1.40 při chůzi s psaním, Kč 2.10, 2.80 a 3.50 při břemenu dle váhy;

do okresů výše položených výšková přirážka při psaní Kč —.70, při břemenu Kč 1.40, 2.10, a do vyšších pater Kč 1.40.

Za čekání za čtvrt hodiny Kč 1.40 a za zpáteční cestu obvyklá sazba.

Večer (20. hod. až 7. h. r.) o polovinu normální sazby více.

Okresy jsou: Staré město a Josefov, Nové město horní, Nové město dolní, Malá strana, Hradčany, Vyšehrad, Holešovice-Bubny, Libeň.

Průvodčí cizinců.

K provádění cizinců jsou zvláště oprávnění průvodčí, kteří zejména mají své stanoviště na Hradčanech u Hradu.

Sazba za provádění není dosud úředně schválena a jest dobře ujednati si cenu předem.

K přání příchozích do Prahy opatřuje též Svaz pro povznesení návštěvy cizinců průvodce zvláště inteligentní a znalé jazyků. Přihlášku u Svazu cizineckého. (Telefon **2637.**)

Paroplavba.

Pražská paroplavební společnost, založená roku 1865 (II., Palackého nábřeží 4, telefon 1737), provozuje paroplavbu pohodlně upravenými parníky na říčních tratích mezi Prahou, Zbraslaví a Štěchovicemi (Svatojanské proudy) a mezi Prahou, Mělníkem, Roudnicí a Litoměřicemi. Na prvou trať lze nejlépe vyjeti v Praze u mostu Palackého a na druhou trať u mostu Čechova v Mikulášské třídě, v Karlíně a Oboře v Bubenči. Plavba proti vodě děje se denně dle jízdního řádu a po vodě třikráte týdně: ve středu, v pátek a v neděli; odjezd v 7 hodin ráno. Výlety do Svatojanských proudů pořádají se v létě dvakráte týdně zvláště moderně vypravenými parníky.

Banky a směnárny.

Směnu peněz obstará Čs. cestovní dopravní kancelář, II., Hybernská ul. 14 (telef. 4485), jakož i banky v městě:

Bankovní úřad ministerstva financí, II., Bredovská ul. č. 5, telefon 7280.

Devisová ústředna, II., Bredovská ul. 5, telef. 1873.

Agrární banka čs., II., Havlíčkovo nám. 26, telef. 7320.

Americkoslovenská banka, II., Na Příkopě 12, tel. 30.404.

Angločeskoslov. banka, II., Hybernská ul. 5, telef. 6800.

Bohemia, akc. banka, II., Na Příkopě 14, telef. 9835.

Brněnská banka, II., Václavské nám. 59, telef. 5953.

Česká banka, II., Vodičkova ul. 41, telef. 6820.

Česká eskomptní banka a úvěrní ústav, II., Na Příkopě 10, telef. 2961.

Česká komerční banka, II., Na Příkopě 6, telef. 7231.

Česká banka »Union«, I., Na Příkopě 31, telef. 2006.

Banka československých legií, II., Na Poříčí 22.

Česká průmyslová a hospodářská banka, I., Na Příkopě 35, telef. 4241, a I., Celetná ul. 33, telef. 767.

Lidová banka, II., Václavské nám. 12, telef. 659.

Moravská agrární a průmyslová banka, II., Václavské nám. 46, telef. 5579.

Moravsko-slezská banka, II., Ulice 28. října 16, telef. 9794.

Moravsko-slovenská banka, II., Nár. tř. 8, telef. 30.420.
Obchodní banka, I., Nám. republiky 5, telef. 6920.
Pozemková banka, II., Na Příkopě 12, telef. 6850.
Pražská úvěrní banka, I., Ul. 28. října 17, telef. 7080.
Banka pro obchod a průmysl, I., nám. Republiky 6, telef. 6910.
Ústř. banka čs. spořitelen, II., Ul. 28. října 2, tel. 4510.
Zemská banka, II., Na Příkopě 24, telef. 7171.
Živnostenská banka, II., Na Příkopě 30, telef. 6720.

Cestovní kanceláře

podávají potřebné informace cizincům a též prodej jízdenek, i po případě směnu peněz:

Svaz pro povznesení návštěvy cizinců v republice čsl., informační kancelář, (Obecní dům), telef. 2637.
Čedok (Čsl. dopravní kancelář), II., Hybernská ul. 14 telef. 4485, II., Na Příkopě 14, řed. II., Mikulandská ul. 7, telef. 7603.
Bohemia, akc. banka, II., Na Příkopě 14, telef. 9835.
Severoněmecký Lloyd, II., Hybernská 8, telef. 1752.
Čeněk Šulc a spol., II., Havlíčkova ul. 1, telef. 2793.
Schenker a spol., II., Na Příkopě 34, telef. 3695.
Schick a Rosenbaum, II., Václavské nám. 47, telef. 1920.
Uher Josef, U Půjčovny 8, telef. 4694.

Pasy.

Cizinci, přicházející do naší republiky, musí míti cestovní pas, vydaný svou vládou a opatřený ověřením — visem — některého našeho zastoupení (konsulátu) — ku vjezdu do republiky československé a k pobytu v ní. Tato visa udělují naše zahraniční zastoupení buď jen pro jednu cestu tam a zpět (průjezd bez pobytu i s pobytem několika dní — tak zv. transitní visum), nebo pro více cest na dobu jednoho měsíce nebo půl roku. Po příjezdu do Československé republiky musí se každý cizinec podrobiti zdejším předpisům policejním. Zdrží-li se déle než 12 hodin, musí se s pasem osobně co nejdříve ohlá-

siti v Praze v presidiu zdejšího policejního ředitelství, Praha-I., Ulice Karoliny Světlé 2, II. patro, dveře č. 58. Zdrží-li se pak déle než 24 hodiny, povinen jest před odjezdem osobně s pasem se odhlásiti a zároveň oznámiti místo, kam odjíždí. Na venkově a v menších městech děje se přihláška buď u starosty obce nebo příslušné četnické stanice. Stává se velice často, že cizinci právě toto odhlášení před odjezdem opomíjejí a tím pak na hranicích přicházejí do nesnází, že event. nebudou propuštěni. Další podmínkou pro cizince, který se zdrží v Praze déle a ubytuje se event. soukromě, jest, aby nejen osobně se dostavil se svým pasem na výše uvedený úřad, nýbrž aby zároveň v soukromém bytě vyplnil přihlášku, kterou pak předloží na nejbližším policejním komisařství, jež stvrdí příjem na ústřižku a vrátí žadateli.

Zpravidla povoluje policejní ředitelství pobyt na dobu jednoho měsíce a o event. prodloužení musí se včas zažádati. V případech řádně odůvodněných povoluje se pobyt i na delší dobu ihned při prvém hlášení. Každá změna bytu musí býti vždy a v čas ohlášena policejnímu ředitelství, kteréž vyznačí změnu v pase. Často cizinci jsou mylného názoru, že ohlášením a zapsáním v hotelu do knihy cizinců jest již zadost učiněno stávajícím bezpečnostním předpisům a že o další se již postará správa hotelu. Tu budiž výslovně na to poukázáno, že toto hlášení v hotelu samo o sobě nestačí, nýbrž cizinec musí se dostaviti o s o b n ě se svým pasem na příslušný policejní úřad. Stejně musí každé přerušení svého pobytu ohlásiti. —

Č e s k o s l o v e n s k ý p ř í s l u š n í k, hodlající cestovati za hranice, musí býti podle platných předpisů opatřen úředně vydaným cestovním pasem, k čemuž připojujeme některé pokyny:

Pasy vydává v Praze policejní ředitelství, Praha-I., Na Perštýně 13 a I., Bartolomějská ul. 7, pasové oddělení, I posch.; na venkově příslušná okresní politická správa na Slovensku županský úřad.

Doklady, jež se k tomu vyžadují, jsou: a) stručná žá-

dost, v níž musí býti uvedeno, do kterých zemí se hodlá cestovati, a poplatek 3 Kč;

b) domovský neb křestní list;

c) osvědčení berní správy, že žadatel má veškeré daně nejméně do konce roku zapraveny, jinak je nucen složiti kauci; na osvědčení se dává kolek 3 Kč;

d) průkaz o vykonané povinnosti vojenské;

e) dvě fotografie.

Každý jest povinen pas obstarati si sám. Pas pravidelně vydává se na dobu jednoho roku nebo i na kratší dobu. Pro Maďarsko a nynější Rusko musí býti zvláštní povolení s řádným odůvodněním účelu cesty.

Vydaný pas předloží se pak k ověření (vidování) příslušnému cizímu zastoupení státu, kam cesta se podniká. V některých případech jest šetřiti určitých předpisů, zejména při cestování do Ameriky.

K pobytu ve Spojených státech amerických nutno předložiti na zdejším konsulátě mimo dotazník též fotografii, lékařské vysvědčení a zároveň s pasem předložiti t. zv. affidavit, t. j. úřední prohlášení příbuzného z Ameriky, ověřené notářem americkým, že jmenovaný v affidavitu ručí svým jměním za žadatele, že tento v pádu nezaměstnanosti neb nemajetnosti nepřipadne vládě americké na obtíž. To platí zvláště pro nemajetné, o nichž se předpokládá, že se chtějí v Americe trvale usídliti.

Pro tak zvaný malý pohraniční styk jest zásadně v platnosti normální cestovní pas. Pouze obyvatelstvo, žijící na hranicích, může obdržeti od tamějšího obecního úřadu krátké osvědčení stvrzené četnickou stanicí k libovolnému přechodu hraničního pásma v obvodu 10 km. Pro zvelebení turistického ruchu mohou i turisté k jednodennímu přechodu hranic v pásmu 10 km obdržeti povolení tamější politickou správou, ale jen v tom případě, že žadatel může se vykázati právoplatnou turistickou legitimací s fotografií, aby jeho identita mohla býti vždy prokázána. Ku př. při návštěvě Českosaského Švýcarska je nutno zažádati o osvědčení u děčínské okresní polit. správy.

Pobyt.

V Praze jest značný počet hotelů, ponejvíce elegantně zařízených, jednak poblíž nádraží, jednak v hlavních třídách města. **Čs. cestovní a dopravní kancelář,** II., Mikulandská ul. 7, telef. 7603, má v evidenci soukromé byty volné a možno se tam v té věci obrátiti.

Z čelnějších hotelů lze uvésti:

Na Václavském náměstí č. 11, »Palais Passage«, telef. 6114 — č. 13 »Zlatá husa«, telef. 1277 — č. 37 »Štěpán«, telef. 1026 — č. 26 »Adria«, telef. 5404 — č. 39 »Meran«, telef. 1880.
V Panské ul. 16 »Palace«, telef. 4080.
Ve Lvovské ul. 1 »Paříž« telef. 221.

Poblíž nádraží Masarykova:

Hybernská ul. 10 »Centrál«, telef. 2972.
Hybernská 2 »Saský dvůr«, telef. 1908.
Na Příkopě 34 »Modrá hvězda«, telef. 224.
Havlíčkova ul. 3 »Royal«, telef. 5535.
Havlíčkova ul. 5 »Monopol«, telef. 1251.
Na Poříčí 9 »Anglický dvůr«, telef. 2284.
Na Poříčí 13 »Imperiál«, telef. 3749.
Mariánská ul. 34 »Grand«, telef. 1374.

*

Na Vinohradech: hotel »Beránek«, Tylovo nám., telef. 7636, »Graf«, Komenského nám. 4, telef. 419, »Terminus« vedle nádraží Wilsonova, Sadová tř. 5, telef. 4725.

Z pensionátů uvádíme: »Karel IV.«, Smíchov, Karlova tř. 10, telef. 3860.

Při hotelích jest obyčejně kavárna a restaurace. Kromě toho v městě jest řada velkokaváren a velkorestaurantů.

Velkorestaurace:

Na nádraží Wilsonově v sadech Vrchlického, telef. 3142 a **na nádraží Masarykově** v Hybernské ul. 13, telef. 239.

Obecní dům hl. města Prahy, I., Nám. republiky 4, telef. 3326 (též kavárna, lidová restaurace a vinárna).

Na Žofíně, v létě stinná krásná zahrada, telef. 3200.

Bohuslavův Grand restaurant, I., Celetná ul. 13, telef. 6299.

Měšťanská beseda, II., Vladislavova ul. 20, telef. 680 s útulnou zahradou.

»**U Bumbrlíčka**« I., Národní tř. 9. Též několik pokojů k zadání. Telef. 8088/VIII.

Národní, I., Národní tř. 11, telef. 955.

Piskáček, I., Na Příkopě 17, telef. 6265.

Šubrtova, I., Staroměstské nám. 33, telef. 5462.

Francouzská restaurace Zavřelova I., Ovocný trh 21.

Šroubkova, II., Václavské nám. 55, telef. 4192.

Hvězda, II., Václavské nám., 42, telef. 4465.

Residence, II., Vodičkova ul. 41, telef. 5492.

U Ježíška, II., Spálená ul. 32, telef. 2039.

U Fleků, lidová restaurace, II., Křemencová ul. 7, zejména v létě.

Šramotova, II., Václavské nám. 64, telef. 3158.

Lobkovicův vinný restaurant II., Spálená ul. 53, telef. 4844.

Petzoldova-Vrabcova III., Malostranské nám. 24, telef. 4322.

Střelecký ostrov, zejména letní restaurace, telef. 951.

Na Nebozízku, III., Újezd 5, zejména letní restaurace s vyhlídkou na město.

V Oboře v Bubenči, v létě krásný sad s restaurací, telef. 5363.

Hanavský pavilon s krásnou vyhlídkou v Letenských sadech, telef. 8980/VIII.

Sady Riegrovy s letní zahradou, telef. 2384.

Národní dům na Smíchově, telef. 4557, **na Vinohradech,** telef. 1525.

Velkokavárny:

Akademická, II., Vodičkova ul. 15, telef. 880.
Arco, II., Hybernská ul. 16, telef. 1155.
Březinova, Vinohrady, Karlova tř. 3, telef. 2130.
Centrál, I., Na Příkopě 15, telef. 5211.
Continentál, I., Na Příkopě 17, telef. 51.
Edison, I., Na Příkopě 1, telef. 179.
Elektra, Vinohrady, Sadová tř. 9, telef. 4854.
Grátova, II., Komenského nám. 4, telef. 419.
Hlavova, Vinohrady, Purkyňovo nám. 20, telef 2609.
Imperiál, II., Na Poříčí 13, telef. 6109.
Julišova, II., Václavské nám. 22, telef. 6799.
Karel IV., II., Karlovo nám. 28, telef. 2911.
Lido, II., Havlíčkova ul. 5, telef. 6168.
Lucerna (zimní zahr.), II., Vodičkova ul. 44, telef. 1940.
Modrá Hvězda, II., Na Příkopě 34, telef. 224.
Národní, I., Národní tř. 11, telef. 955.
Národní dům, Vinohrady, Purkyňovo nám. 13, tel. 1525.
Národní dům, Smíchov, Zborovská tř. 29, telef. 4557.
Obecní dům, I., Nám. republiky 4, telef. 5181.
Opera, III., Chotkova ul. 7, telef. 3360.
Palace, II., Panská ul. 16, telef. 4080.
Paříž, I., Lvovská 1, telef. 221.
Passage, II., Václavské nám. 11, telef. 6106.
Rokoko, II., Václavské nám. 44, telef. 2348.
Slavia, I., Národní tř. 1, telef. 770.
Šramotova, II., Václavské nám. 64, telef. 6130.
Štěpán, II., Václavské nám. 37, telef. 1026.
Tůmovka, II., Lazarská 4, telef. 3105.
Union, I., Národní tř. 29, telef. 2957.
Zlatá husa, II., Václavské nám. 13, telef. 7611.

Cukrárny:

Julišova, II., Václavské nám. 22, telef. 6799.
Myšákova, II., Vodičkova ul. 31, telef. 2814.
Bergrova, II., Vodičkova ul. 46, telef. 2498.

Lázně, plovárny a říční koupele.

Lázně: žofínské: vanové a parní (uhličité a slatinné), II., na Žofíně, telef. 1690. — Kandertovy, II., Revoluční tř. 30. — »Koruna«, II., Václavské nám. 1. — Lidové, VII., Bělského 1 a VIII., Primatorská 2. — Obecní s plovárnou zimní v Žižkově, Husova 9, na Vinohradech, Divišova ul. 16, v Nuslích a na Smíchově.

Plovárny: na Žofíně, na Střeleckém ostrově, v Koruně (i zimní), II., Václavské nám. 1, vojenská a občanská pod Letnou, na Štvanici v Karlíně, na Vyšehradě, na Smíchově, v Žižkově (zimní), v Podolí a v Bráníku (též písečné a sluneční).

Lékařská pomoc.

Při náhlém onemocnění možno obrátiti se na záchrannou stanici, kteráž poskytne »První pomoc«, I., Staroměstské nám. 11 (přízemí), telef. 727. Adresy lékařů a jich ordinační hodiny sdělují lékárny.

Nemocnice. Všeobecná, II., u Nemocnice 4, telef. 3575. — Okresní na Vinohradech, Jungmannova tř., telef. 2052. — Milosrdných bratří, I., u Milosrdných, telef. 5085. — Obchodní, II., u Karlova 10, telef. 5393. — Dětská česká, II., U Karlova 2, telef. 2411. — Dětská něm., II., Karlovo nám. 1.

Lékárny v hlavních třídách.

I., Národní třída 35. I., Národní třída 9. I., Karlova ulice 4. II., Na Můstku 2. I., Na Příkopě 37. I. Revoluční třída 5. I. Malé náměstí 13. I., Staroměstské nám. 21. I., Staroměstské nám. 8. II., Václavské nám. 8. II., Vodičkova ul. 2. II. Václavské nám. 70. II., Myslíkova ul. 9. II., Hybernská ul. 20. II., Na Poříčí 15. II., Jindřišská ul. 16. III., Malostranské nám. 16. III. Mostecká ul. 19.

Sanatoria.

Čs. Červ. kříže, Praha II., Žitná ul. 24, telef. 4832.
Pražské sanatorium v Podolí, telef. 7057.
Evang. útulna Diakonisek, II., Sokolská tř. 33, tel. 2198.

Schneiderovo, II., u Karlova 28, telef. 1697.
Kramerovo (pro nervové) v Bubenči, telef. 189.
Fischer a Kosák (nervové), Veleslavín, telef. 4013.

Úřady.

Kancelář presidenta republiky. IV., Hrad, I. nádvoří. Slyšení udílí president jen k žádosti, aspoň 8 dnů předem podané. Návštěvy u kancléře nutno též předem oznámiti. Návštěvy v kanceláři denně mimo sobotu a neděle od 10—12 hod. Vojenská, kancelář, účtárna a spisovna, kanc. Národního fondu Masarykova na druhém hradním nádvoří v I. patře.

Ministerstva.

Ministerské předsednictvo, IV., Hrad, III. nádv., I. patro, telef. 9040, 10—13.

Ministerstvo vnitra, IV., U sv. Jiří 1, telef. 9101, úterý a pátek 10—12.

» **Národní obrany,** IV., Marianské hradby 2. (býv. kadetka), tel. 9028, pátek 10—13.

» **pošt,** Smíchov, Karlova 36, telef. 6700, úterý a pátek 12—14.

» **zemědělství,** II., Jungmannova 18, telef. 9420, středa a pátek 10—13.

» **železnic,** II., Hybernská 12, telef. 6740, úterý a pátek 9—12.

» **sociální péče,** III., Valdštýnská ul. 10, telef. 6840, úterý a pátek 10—12.

» **pro zásobování lidu,** III., pod Letnou 4. (býv. Strakova akademie), telef. 907, úterý a pátek 9—11.

» **pro sjednocení zákonodárství a organisací správy,** I., Dušní ul., telef. 6231, úterý 10—12.

» **s plnou mocí pro Slovensko,** Bratislava.

» **zdravotnictví,** VI., Vratislavova 8, telef. 9805, úterý a pátek 10—12.

» **zahranič. věcí,** IV., Hrad, II. nádvoří, 2. p., telef. 9040, 10—13.

Ministerstvo financí, I., Husova 20, telef. 507, úterý a pátek 10—12.

» **školství a nár. osvěty,** III., Karmelitská 8, telef. 9768, a III., Maltézské nám. 1, úterý a pátek 10—13.

» **spravedlnosti,** IV., Marianské hradby 1, býv. kadetní škola, telef. 686, úterý a pátek 10—12.

» **obchodu,** III., Valdštýnské nám. 4, telef. 9401, úterý a pátek 9—12.

» **veřejných prací,** Smíchov, Preslova 6, telef. 7120, úterý a pátek 10—13.

*

Státní pozemkový úřad, II., Václavské náměstí 58, telef. 30.450 (praes.), I., Křižovnická ul. 1, telef. 4480 (obvod. úř.), a II., Sokolská tř. 54, telef. 2946.

Nejvyšší správní soud, IV., Marianské hradby 2, telef. 2359.

Nejvyšší účet. kontrol. úřad, I., Křižovnická 10, telef. 1767.

Diplomatická zastoupení cizích mocností:

Amerika, III., Tržiště 15, telef. 7620, 7630. Úř. h. 9—15.

Anglie, III., Thunovská 12, telef. 9798. 10—13.

Belgie, II., Marianská 29, telef. 445. 10—12.

Brasilie, I., Martinská ul. 2. 10—12.

Dánsko, II., Vladislavova ul. 11, telef. 30.077. 10—12.

Francie, Velkopřevorské nám. 2, telef. 9750. 10—13.

Holandsko, III., Maltézské nám. 1, telef. 9784. 10—13.

Italie, III., Nerudova 20, telef. 9433. 10—12.

Japonsko, I., Masarykovo nábř. 14, telef. 9886. 10—12.

Království S. H. S., III., Velkopřevorské nám. 4, telef. 9799. 10—13.

Litva, II., Panská ul. 16, telef. 5726. 10—12.

Maďarsko, Sm., Pavla Švandy 4, telef. 7414. 10—13.

Německo, II., Vrchlického sady 19, telef. 7361. 10—13. později bude III., Thunovská ul. 16.

Peru, VIII., Primatorská 1009.

Polsko, I., Staroměstské nám. 16, tel. 4468. 9—11.
Rakousko, Smíchov, Jungmannova 9, telef. 711. 9—13.
Řecko, I., Masarykovo nábř. 10, telef. 2208. 10—13.
Rumunsko, III., Karmelitská ul. 17, telef. 7803.
Stolice papežská, IV., Hradčanské nám. 16, telef. 570.
Španělsko, II., Bredovská ul. 7, telef. 7360. 10—12, 16—17.
Švédsko, III., Sněmovní 5, telef. 2969. 10—13.

Konsuláty.

Amerika, V., Mikulášská 7, telef. 7426. 9—15.
Anglie, III., Vlašská 19, telef. 7640. 10—13.
Brasilie, I., Ul. Karoliny Světlé 9. 10—13.
Francie, III., Velkopřevorské nám. 2, telef. 9750.
Honduras, II., Štěpánská ul. 45. 9—12.
Chile, I., Ul. Karoliny Světlé 26. 10—12.
Král. S. H. S., II., Jindřišská 20, telef. 9722. 10—13.
Lotyšsko, II., Panská ul. 5. 10—12.
Německo, II., Havlíčkovo nám. 7, telef. 2636. 10—13.
Maďarsko, III., Novodvorská ul. 1. 10—13.
Mexiko, II., Václavská ul. 33. 9—12.
Polsko, Smíchov, Štefanikova tř. 46, telef. 4454.
Rakousko, II., Krakovská 11, telef. 2593. 9—13.
Rusko, II., Pštrosova ul. 32. 9—13.
Švýcarsko, VII., Bělského 13, tel. 6509. 9—13, 15—17.
Španělsko, I., Revoluční 3, telef. 2848. 10—12, 16—17.
Ukrajina, III., Šeříkova ul. 1. 9—14.
Uruguay, II., Mezibranská ul. 17. 9—12.

Vojenské úřady.

Vojenská kancelář presidenta republiky: IV., Hrad, II. nádvoří, I. patro.
Československé zemské velitelství: III., Malostranské náměstí 15, telef. 6890.
Posádkové velitelství Velké Prahy: II., Náměstí republiky 1.

Soud posádkový a nejvyšší vojenský soud: IV., Kapucínská 2.

Posádková nemocnice č. 1.: II., Karlovo náměstí 39; č. 8.: IV., Loretánská 4.

Okresní doplňovací velitelství: III., Pod Bruskou 4.

Kasárny: Jiřího z Poděbrad: II., Náměstí republiky 1; **Štefánikovy:** III., Pod Kinskou 416; **Jana Roháče z Dubé:** IV., Loretánské nám. 5; **Žižkovy:** Karlín, Palackého třída 10.

Invalidovna: Karlín, Královská 130.

Četnické zemské velitelství: III., Karmelitská 2.

Vojenský zeměpisný ústav: III., Karmelitská 1.

Válečný archiv a museum: IV., Pohořelec 21.

Zemská správa politická.

Presidium: III., Sněmovní ul. 1. — **Úřady:** III., Malostranské nám. 18 (telef. 3000), kdež možno dle návěští informovati se blíže o příslušných úřadech. — **Okresní správy politické: Karlín,** Žižkova 25, telef. 6530; **Smíchov,** Zborovská 27, telef. 5640; **Vinohrady,** Korunní tř. 15, telef. 6510; **Žižkov,** Karlova tř. 33, telef. 6540.

Policejní ředitelství,

I., Národní tř. 15 (vchod z Ulice Karoliny Světlé č. 2), telef. 6940.

Policejní okresní komisařství:

Na nádražích: Wilsonově, Masarykově a Denisově.

V městě:

I. Staré město a Josefov: V., Josefovská 14, telef. 6940.
II. Nové město (horní), II., Salmovská ul. 20, tel. 1441.
III. Nové město (dolní): II., Jindřišská 27, telef. 952.
IV. Malá strana: III., Dražické nám. 10, telef. 957.
V. Hradčany: IV., Loretánské nám. 2, telef. 958.
VI. Karlín: Vítkova 19, telef. 6940.

VII. Král. Vinohrady: Palackého 41, telef. 6670.
VIII. Smíchov: Plzeňská 9.
IX. Bubeneč: Dejvická 264.
X. Holešovice: VII., Strojnická 568, telef. 9561.
XI. Žižkov: Lupáčova 12, telef. 9136.
XII. Libeň: VIII., Stejskalova 185, telef. 7424.
XIII. Nusle: Svatoslavova 319, telef. 9124.

Zemský správní výbor.

Úřadovny: III., Sněmovní ul. 4, telef. 6960—6967.
Presidium: III., Valdštýnské nám. 1.
Podatelna, III., Malostranské nám. 20 (kde ukazatel všech úřadů).
Zemská účtárna a pokladna: III., Malostranské nám. 14, telef. 7518.

Magistrát a obecní úřady hlavního města Prahy.

(Ukazatel úřadů v Staroměstské radnici.)

Presidiální kancelář pro Velkou Prahu: I., Staroměstské nám. 4, II. patro; telef. 85, 580, 4790.
Adresář: I., Staroměstské nám. 32, telef. 4585.
Archiv: I., Staroměstské nám. 4, telef. 3465.
Berní úřady: I., pro I., III., IV., V. část; II., pro II. a VI. část; I., Marianské nám. 1, telef. 6991; pro VII. část: VII., Nádražní ul. 13, telef. 8789, a pro VIII. část: VIII., Primatorská 1, telef. 1267.
Dozorčí kancelář: I., Betlemská ul. 11, telef. 205.
Elektrické podniky: VIII., Královská tř. 145, telef. 7051. Účtárna: I., Rytířská ul. 10, telef. 7040.
Fysikát: I., Rytířská ul. 18, telef. 603.
Hasičský sbor: I., U obec. dvora 9, telef. 100.
Hospodářský úřad: I., Staroměstské nám. 4, telef. 502.
Hřbitovní správa: Na Olšanech, telef. 1537.
Chorobinec: II., U Karlova 1, telef. 1324.
Chudinský úřad: I., Bartolomějská 5, telef. 96.

d ma

9—12 2—5	9
8—12 2—6	8 2

v roce

Nejdůležitější pražské památnosti, pokud mají význam pro cizince.

Pojednání viz na str.	Jméno	Adresa	Pondělí	Úterý	Středa	Čtvrtek	Pátek	Sobota	Neděle	Vstupné	V zimě	Kterou tramwayí k dosažení od Prašné brány?
67	Akvarium	II. Na Karlově č. 3		9—12 2—5		9—12 2—5		9—12 2—5	9—1	2·50 Kč stud. spolk. 1·10 Kč		č. 8
59	Belvedere	IV. Marianské hradby	11—12 4—5	11—12 4—7	11—12 4—5	11—12 4—5	11—12 4—5	11—12 4—5	11—12 4—5	platí vstupenka do hradu	11—12 3—4	č. 1
58	Daliborka	IV. Hradčany, Jiřská ul. 4.	po celý den									č. 1
44	Eden, zábavní podniky	Vršovice	denně od 3. hod. odpol. v sobotu a v neděli od 2. h.							4 Kč	viz návěstí	č. 1
5, 56	Hrad pražský	IV. Hradčany	11—12 4—5	11—12 4—5	11—12 4—5	11—12 4—5	11—12 4—5	11—12 4—5	11—12 4—5	1 Kč, děti od 6—14 let 40 h	11—12 3—4	č. 1
67	Hřbitovy Olšanské	Žižkov	po celý den									č. 7 neb 11
68	Hřbitov vyšehradský	VI. Vyšehrad	„ „ „									č. 7, pak č. 4
51	Hřbitov židovský	V. Josefovská 5	8—12 2—6	8—12 2—6	8—12 2—6	8—12 2—6	8—12 2—6	—	8—12 2—6	2 Kč	v zimě přípustno dokud světlo	č. 1
39, 56	Chrám sv. Víta	IV. Hradčany	8—12 2—5	8—12 2—5	8—12 2—5	8—12 2—5	8—12 2—5	8—12 2—5	8—12 2—5	1 Kč, v době od 12—2 2 Kč	8—12 2—4	č. 1
39, 57	Chrám sv. Jiří	IV. U sv. Jiří	přihlásiti se u kostelníka									č. 1
39, 48–9	Chrám Matky Boží před Týnem	I. Staroměstské nám.	„ „ „ „									č. 1
39, 55	Chrám sv. Mikuláše	III. Malostranské nám.	„ „ „ „									č. 5+25
39	Chrám na Karlově	II. Na Karlově	„ „ „ „									č. 8
—	Jelení příkop (Medvídkové)	IV. U Prašného mostu	po celý den									č. 1
28	Knihovna kapitolní	IV. Vikarská ul.	nutno se hlásiti u biskupa Podlahy									č. 1
42	Knihovna parlamentní	I. Sanytrová ul.	„ „ „ u správy knihovny									č. 1
43	Knihovna Uměl.-prům. musea	I. Sanytrová ul. 4	—	9—12	9—12 16—19	9—12	9—12	9—12 16—19	10—12	zdarma		č. 1
43, 61	Knihovna na Strahově	IV. Pohořelec	10—12	10—12	10—12	10—12	10—12	10—12	—	zdarma	zavřeno od 1./XI.—30./IV.	č. 1
42	Knihovna universitní	I. Marianské nám. (Klementinum)	9—1 4—7	9—1 4—7	9—1 7—4	9—1 4—7	9—1 4—7	9—1 4—7	—	zdarma		č. 1, pak č. 4
41	Lapidarium Národního musea	VII. Výstaviště	nyní uzavřeno									č. 3
59, 60	Loreta	IV. Loretánské nám.	přihlásiti se u kostelníka							zpropitné		č. 1
41	Museum čsl. legií	Troja, zámek	9–6	—	9—6	9—6	9—6	9—6	9—6	3 Kč, hrom. návštěvy předem ohl. 2 Kč, vojíni a děti 1 Kč	zavřeno od 1./XI.—31./III.	č. 3
67	Museum Husovo	II. Ul. u Karlova (vila Amerika)	bývá hlášeno v novinách									č. 8
72	Museum hlav. města Prahy	II. Na Poříčí 42	—	2—6	2—6	—	2—6	2—6	9—1	zdarma	ve stejné dny, ale od 1-4 h.	č. 5+25+8
54	Museum Náprstkovo	I. Betlémské nám. 1.	—	—	—	—	—	—	9—12	1 Kč, děti 50 h	zavřeno od 29./IX.—15./V.	č. 5+25+7
40, 66–7	Museum národní	II. Václavské nám. 74	10—4	10—4	10—4	10—4	10—4	10—4	9—1	1 Kč, žáci, vojsko vst. volný		č. 3+8+10+11
40, 65	Museum národní národopisné	Smíchov, Kinského zahrada	10—12 2—6	10—12 2—6	10—12 2—6	10—12 2—6	10—12 2—6	10—12 2—6	10—12 3—6	1 Kč, děti a vojíni 50 h hrom. návštěvy školní vstup volný	otevřeno do setmění	č. 5+25, pak 9+13
41	Museum sokolské	Smíchov, Santoška	—	—	—	—	—	—	9—12			č. 5+25+7, pak 13
40	Museum technické	IV. Hradčanské nám. 1	—	10—5	10—5	10—5	10—5	10—5	9—5			č. 1
40, 51	Museum umělecko-průmyslové	I. Sanytrová ul. 18	—	9—2	9—2	9—2	9—2	9—2	10—1	sbírky přist. zdarma		č. 1
40	Museum Waldesovo	Vršovice	—	—	9–1	—	—	—	9—12	zdarma		č. 1
41	Museum vykopávek předhist.	Dejvice Na Hanspaulce	o dovolení nutno žádati zem. konser. Jíru, st. arch. ústav klášt. Strahov									č. 10
40	Museum židovské	V. Josefovská 7	8—12 12—6	8—12 2–6	8—12 2—6	8—12 2—6	8—12 2–6	—	8—12 2–6	2 Kč	v zimě přípustno pokud světlo	č. 1
46	Obecní dům	I. U Prašné brány	2–3	2 3	2–3	2–3	2–3	2–3	10—11	60 h		
76	Obrazárna čsl. legií	Liboc, Hvězda	9–6	9–6	9–6	9–6	9–6	9–6	9–6	3 Kč, hrom. navšť. předem ohl. 2 Kč, vojíni a děti 1 Kč	zavřeno od 1./XI.—31./III.	č. 1 (ev. vlakem)
42	Obrazárna Moderní galerie	VII. Král. Obora	nyní uzavřena									č. 3
42	Obrazárna na Strahově	IV. Pohořelec	10—12	10—12	10—12	10—12	10—12	10—12	10—12	zdarma	zavřeno od 1./X.—30./IV.	č. 1
41	Obrazárna vlasten. přátel umění	I. Alešovo nábřeží 10.	nyní uzavřena									č. 1
42	Panorama Maroldovo	VII. v Král. Oboře	v létě o nedělích a svátcích; viz vyhlášku v novinách									č. 3
42	Panorama Liebscherovo	III. na Petříně	v létě po celý den							1 Kč		č. 5+25
36	Petřín - rozhledna	III.	„ „ „ „ „							1 Kč, děti 60 h, s výtahem 2·60	děti Kč 1·60, otevř. do setmění	č. 5+25
47	Radnice staroměstská	I. Staroměstské nám. 4.	8–6	8–6	8–6	8–6	8–6	8–6	8–12	1 Kč		č. 1
42	Budova Nár. shrom. v bývv. Rudolfinum	V. Sanytrova ul. 1.	nutno se ohlásiti v sekretariátu									č. 1
62	Senát	III. Sněmovní ul.	„ „ „ „ „									č. 5+25
39, 51	Synagogy:	V. Maiselova ul.	8—12 2—6	8—12 2—6	8—12 2—6	8—12 2—6	8—12 2–6	—	8—12 2—6	2 Kč		č. 1
	Občasné výstavy: *a)* v Obecním domě *b)* v Havlíčkových sadech *c)* „ Klementinum *d)* Krasoumné jednoty I. budova nár. shr. *e)* v místnostech „Manesa“ *f)* „ Museu národním *g)* „ „ technickém *h)* „ „ technologickém *ch)* „ „ umělecko-průmysl.	Král. Vinohrady I. Křižovnické náměstí I. Alešovo nábřeží 10 II. Vodičkova ul.	viz zprávy v novinách a návěstí							viz návěstí	viz návěstí	*b)* č. 1 *c)* č. 5+25+17 pak 2 *d)* č. 1 *ef)* č. 3+8+10+11 *g)* č. 1 *h)* č. 3+8+10+11 *ch)* č. 1
—	Stálá výstava školská	IV. Na Pohořelci	9—12 2—5	9—12 2—5	9—12 2—5	9—12 2—5	9—12 2—5	9—12 2—5	9—11 —			č. 1
75	Hrad Karlův Týn (polodenní výlet z Prahy)	směr k Plzni z Wilson. n.	8—12 2—6	8—12 2—6	8—12 2—6	8—12 2—6	8—12 2—6	8—12 2—6	8—12 2—6	do 5 osob za osobu 2 Kč při více osobách 50 h		k nádraží W. č. 1
40	Zahrada Fürstenberská	III. Valdštýnská ul.	ohlásiti se u vrátného							1 Kč		č. 5+25
63	Zahrada Valdštýnská	III. Valdštýnské nám.	ohlásiti se u vrátného							1 Kč		č. 5+25
56	Zahrada zámecká	IV. U Prašného mostu	pouze v některé významné dny v roce									č. 1

Chudobinec: II., Vyšehradská tř. 18, telef. 1249.
Nájemní úřad pro I.—VI. část: I., Betlémská ulice 11, tel. 2859; pro VII. a VIII. část: VII., Nádražní ul. 13, tel. 1789.
Museum: II., Na Poříčí 42, telef. 440.
Magistrátní úřadovny v Praze-VII., Nádražní ulice 13, tel. 1789, a v Praze-VIII., Primatorská 1, tel. 1267.
Plynárenské závody: I., Rytířská 10, telef. 663. Plynárny v Žižkově, na Smíchově a v Holešovicích.
Podatelna hlavní: I., Mariánské nám. 1, telef. 6991.
Pohřební ústav: I., Staroměstské nám. 8, telef. 4909.
Pokladna hlavní: I., Mariánské nám. 1, telef. 6991.
Popisní úřad: I., Mariánské nám. 1, telef. 6991.
Spisovna hlavní: I., Masná ul., 16, **stará,** I., Masná 18.
Spořitelna: I., Rytířská 29, telef. 412.
Statistická kancelář: I., Jilská 4, telef. 365.
Stavební úřad: I., Mariánské nám. 1, telef. 6991—95.
Tiskárna: I., Masná ul. 16, telef. 6235.
Účtárna: I., Mariánské nám. 1, telef. 6991—95.
Ústav pro zprostředkování služby a práce, I., Betlemská 11, telef. 2859, 388.
Útulna dítek: I., Bartoloměiská 5, telef. 96.
Útulna pro služebné: I., U radnice 13.
Vodárenská kanc.: I., Novotného lávka 1, tel. 325a), 462.
Výpravna hlavní: I., Mariánské nám. 1, telef. 6991.
Zádušní úřad: I., Týn 3a), telef. 622.

Úřadovny větších místních výborů Velké Prahy.

Praha, I., Staroměst. nám. 4, I. patro, telef. 85, 580, 4790.
Břevnov: Markétská ul. 1, telef. 4910.
Bubeneč: Kostelní 8, telef. 844.
Karlín: Jungmannovo nám. 14, telef. 1401.
Dejvice: Havlíčkova tř. 262, telef. 3370.
Košíře: Plzeňská 39, telef. 3366.
Nusle: Palackého 500, telef. 1895.
Smíchov: Štefanikova tř. 55, telef. 7067.
Vinohrady: Purkyňovo nám. 2, telef. 991.

Vršovice: Heroldovy sady 120, telef. 1511.
Vysočany: Královská 14, telef. 4093.
Žižkov: Havlíčkovo nám. 700, telef. 1564.

Poštovní a telegrafní úřady.

Poštovní a telegrafní ředitelství s telefonní centrálou v Praze-II., Jindřišská ul. 14. Pro pohodlí obecenstva jsou v jednotlivých částech města sběrací poštovní úřady:

Staré město: Kaprová 12. — V Kolkovně 9. — Křižovnická 4. — Revoluční 3.
Nové město: Denisovo nádraží. — Masarykovo nádraží. — Wilsonovo nádraží. — Jindřišská 14 (hlavní pošta). — Žitná 2. — Na Hrádku 2. — Národní třída 10. — Sokolská 56. — Vojtěšská 2.
Malá strana: Chotkova 11. — Josefská 4.
Hradčany: Hrad (III. nádvoří). — Loretánská 15.
Holešovice-Bubny: Skuherského 23. — Libeňská 39. — U papírny 11.
Libeň: Českomoravská 362. — Kaplířova 523. — Klicperova 323.
Karlín: Jungmannovo nám. 1. — Palackého 103.
Smíchov: Preslova 4. — Plzeňská 32. — Radlická 20.
Vinohrady: Divišova 18. — Manesova 36. — Moravská 9. — Šafaříkova 1. — U vodárny 2.
Žižkov: Karlova 65. — Libušina 56. — Poděbradova 48. — Prokopova nám. 4.
Bubeneč: Schwaigrovo nám. 39. — Letenské nám. 152 — Veletrhy. — Výstaviště.
Nusle: Benešova 30. — Soběslavova 593. — Jaromírova 537.
Vršovice: Komenského nám. 368. — Třída krále Jiřího 478.

Soudy.

Nejvyšší správní soud: IV., Marianské hradby 2 (bývalá kadetka), telef. 2359.
Vrchní zemský soud: III., Malostranské nám. 27, telef. 660.

Zemský civilní soud se schovacím úřadem: I., Ovocný trh 18, telef. 5616.

Zemský soud trestní: II., Spálená 2, telef. 1308.

Obchodní soud: II., Hybernská 8, telef. 1320.

Živnostenský soud: I., Uhelný trh 11, telef. 3265.

Okresní soudy: I., Celetná 36, telef. 80. — II., Spálená 2 (přestupkový), telef. 2623. — II., Voršilská 1, telef. 2192. — II., Na Poříčí 25, telef. 2193. — III., Malostranské nám. 30, telef. 2194. — VII., Bělského 38, telef. 3284. — Karlín, Palackého 4, telef. 2561. — Nusle, Palackého 350, telef. 3031. — Smíchov, Zborovská 27, telef. 2500. — Král. Vinohrady, Palackého 49, telef. 2616. — Vršovice, Hálkova 54, telef. 2306. — Žižkov, Karlova 53, telef. 2564.

Rozhodčí soudy: I., Haštalská 2 (báňský). — I., Ulice Karoliny Světlé 31. (Úrazové pojišťovny.)

Finanční úřady.

Bankovní úřad ministerstva financí: II., Bredovská ul. 5. telef. 1873.

Finanční zemské ředitelství: II., Náměstí republiky 3, telef. 2420.

Finanční okresní ředitelství: II., Revoluční třída 4a), telef. 995.

Finanční prokuratura: I., Husova tř. 11, telef. 4329.

Poplatkový úřad: II., Truhlářská ul. 5, telef. 7644.

Berní správa: pro I., III., IV., V. část: I., Mikulášská tř. 6, telef. 2728; pro II. a VI. část: II., Lazarská ulice 8, telef. 2632; pro VII. a VIII. část: VII., Skuherského 22, telef. 2369; na předměstích při okres. politických správách.

Ústřední státní pokladna a finanční zemská pokladna: III., Malostranské nám. 27, telef. 850.

Důchodkový úřad: II., Truhlářská ul. 5, telef. 7644.

Hlavní celní úřad: II., Hybernská ul. 1, telef. 5308.

Kolkovní úřad: II., Hybernská ul. 1, telef. 2420.

Loterní úřad a puncovní úřad: I., Haštalská ulice č. 2, telef. 2792.
Nejvyšší důchodkový soud: II., Náměstí republiky 3.
Vrchní důchodkový soud: III., Malostranské nám. 27.
Okresní důchodkový soud: II., Revoluční tř. 4a.
Tabáková režie: II., Štěpánská 20.

Úřady pro zemědělství a hornictví.

Zemědělská rada: II., Václavské nám. 54, telef. 1094.
Báňské hejtmanství: I., Haštalská ul. 2, telef. 3503.

Komory:

Obchodní a živnostenská: I., Nám. republiky 5, telef. 60.
Advokátní: II., Mikulandská ul. 12, telef. 312.
Notářská: II., Václavské nám. 28, telef. 4596.
Lékařská: II., Vladislavova ul. 14 (čes. odb.), telef. 1285; II., Václavské nám. 14 (něm. odd.), telef. 3094.
Inženýrská: II., Václavské nám. 1, telef. 1388.

Bursy:

pro zboží a cenné papíry: II., Nekázanka 2, telef. 6868; později přestěhuje se II., Vodičkova ul. 41.
plodinová: II., Havlíčkovo nám. 31, telef. 1226.

Církve:

Katolická: Arcibiskupská konsistoř, IV., Hradčanské náměstí 16. Kapituly: metropolitní u sv. Víta na Hradčanech, kolegiátní na Vyšehradě a u Všech Svatých u sv. Jiří. Správu matrik obstarávají farní úřady v jednotlivých částech města.
Z čelných klášterů: Praemonstráti, Křižovníci a Maltáni.
Českobratrská: Seniorát pražský, II., Klimentská ulice 18; I., Salvatorská ul. 2, Vinohrady, Korunní 62.
Husitská: Kaple sv. Maří Magdaleny pod Letnou u Čechova mostu, a sv. Martina ve zdi, I., Martinská ul.

Čsl. církev katolická: Kostel sv. Mikuláše na Staroměstském nám. Fara: I., Liliová ul. 4.
Pravoslavná: Kostel sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí. Úřad: II., Pštrossova ul. 32.
Židovská: Obec náboženská: V., Maislova ul. 18.
Methodistická: II., Ječná ul. 17. — Modlitebna: II., Štěpánská ul. 55 (Lucerna).
Bratrská jednota Chelčického (čl. svět. svazu baptistů), Vinohrady, Jiříkovo nám. 84.

Školství:

Praha má pro Čechy i německou menšinu a pro obě pohlaví bohatý výběr škol. Kromě obecných, občanských, pokračovacích a středních jsou pro všecky obory školy odborné, střední a vyšší, pro umění akademie výtvarných umění, umělecko-průmyslová škola a hudební konservatoř s mistrovskou a dramatickou školou.

Vysoké školy (česká Karlova universita, I., Ovocný trh č. 3, kanc.: I., Celetná 20, a německá universita, I., Železná ul. 11, kanc.: I., Ovocný trh 7, technika česká, II., Karlovo nám. 14, a německá, I., Husova tř. 5 (též společná knihovna technická), vysoká škola obchodní, II., Horská ul. 3, Husova bohoslovecká fakulta evangelická, I., Klementinum.

Ústavy: čes. univ. astronomický, Sm., Švédská 635, fysikální, II., U Karlova 5, chemický a zeměpisný, VI., Albertov 6, botanický, VI., Na Slupi 433, chemický ústav české techniky, II., Trojanova ul. 13.

Správu školství vede ministerstvo školství, III., Karmelitská ul. 8, zemská školní rada, III., Letenská ul. 4, školní rady při magistrátě a okres. polit. správách.

Národní organisace.

Národní rada čs., I., Masarykovo 10, telef. 3248.
Českoslov. obec sokolská, II., Na Příkopě 12, telef. 3030.
Ústřední matice školská, I., Husova 3., telef. 1441.
Národní jednota pošumavská, II., Školská 36, telef. 2118.

Národní jednota severočeská, II., Spálená 26, telef. 938.
Komenský, II., Štěpánská ul. 9, telef. 5977.

Studentské organisace:

Ústřední svaz čs. studentstva a pražské ústředí, krajinské spolky, Akademický dům s knihovnou a čítárnou, III., Pod Letnou 4 (Strakova akademie), telef. 4743.
Mensa academica, Svépomoc, Ústř. knihkupectví a nakladatelství, »Radhošť«, II., Spálená ul. 20, telef. 5632.
Hlávkovy koleje, II., Jenštejnská ul. 1, tel. 3266.
Masarykova kolej, IV., Lorentánská ul. 8, telef. 18.
Arnošta z Pardubic, II., Voršilská ul. 1, telef. 8940.
Štefánikova kolej, VII., Na Výšinách 2, telef. 5279.
Studentská kolonie na Letné, Bubeneč, Belcrediho třída, telef. 919.
Studentský domov, VI., Na Albertově
Husův fond, II., Řeznická ul. 14.

Lidovýchovné organisace:

Osvětový svaz, II., Štěpánská 1, telef. 7512.
Dělnická akademie, II., Hybernská 7.
Ústř. škola dělnická, II., Václavské nám. 42.
Vědecký svaz čs. důstojnictva, II., Ostrovní ul. 26, tel. 1431.
Prager Volksbildungsverein »Urania«, II., Ve Smečkách 22.

Vědecké společnosti a spolky:

Učená společnost nauk, zal. 1791, I., Celetná 20.
Česká akademie věd a umění, II., Václavské náměstí 74 (Národní museum), 4 třídy, Národohospodářský ústav, Archeol. komise.
Masarykova akademie práce, I., Staroměstské nám. 16, telef. 7366.
Gesellschaft zur Förderung deutscher Wissenschaft, Kunst und Literatur in Böhmen, II., Salmovská 5.
Společnost Národního musea (s Českou Maticí, Archeol. a přírodovědec. sborem), II., Václavské náměstí 74,
Čs. paedagogický ústav J. A. Komenského, III., Letenská ulice 5.
České učení politické, II., Marianská ul. 3.

Historický Klub, I., Klementinum.
Jednota českých filologů, I., Klementinum.
Jednota moderních filologů, I., Klementinum.
Filologická jednota, I., Klementinum.
Právnická jednota a Všehrd, I., Karolinum.
Jednota čs. lékařů, II., Vladislavova ul. 16.
Kruh pro pěstování dějin umění, I., Klementinum.
Státovědecká společnost, I., Karolinum.
Zeměvědská společnost, VI., Albertov.
Přírodovědecký klub, I., Klementinum.
Čs. bibliografický ústav, I., Klementinum.
Jednota přátel Masarykovy akademie práce, I., Staroměstské náměstí 16.

Umělecké spolky:

Syndikát výtvarných umělců, II., Jungmannova tř. 39.
Manes, II., Vodičkova 38, telef. 3945.
Umělecká beseda, II., Jungmannova 39, telef. 2280.
Jednota výtvar. umělců, I., Jilská ulice 4, telef. 8222/IV.
Hollar, II., Vodičkova 38.
Spolek arch. a inženýrů, II., Bredovská 3 a), telef. 300.
Společnost architektů, II., Vodičkova 38.
Klub architektů, I., Křižovnická 3.
Koliba, II., Tylovo nám. 1 (Dr. Pavlisko).
Kruh výtvarných umělkyň, II., V Jámě 5.
Metznerbund, I., Klementinum.
Máj, spolek čes. spisovatelů-belletristů, II., Národní tř. 18.
Spolek českých žurnalistů, I., Skořepka 7, telef. 8130/VIII.
Syndikát čsl. spisovatelů, II., Pštrosova ul. 4.
Kruh českých spisovatelů, II., Jungmannova 39.
Čsl. dramatický svaz, I., Národní tř. 29.
Hlahol, II., Riegrovo nábřeží 18.
Hlahol vinohradský, Na Smetance 1.
Pěvecké sdružení pražských učitelů, II., Vojtěšská 13.
Pražský pěvecký sbor »Smetana«, II., Školská 15.
Orchestrální sdružení, II., Resslova ul. 8.
Förstrova společnost v Praze II., Na Slovanech 1.
Spolek pro moderní hudbu, II., Na Slovanech 1.

Hudební klub, II., Karlovo nám. 21.
Všelidová scéna, II., Vodičkova 38.
Jednota čsl. herectva, II., Vodičkova 38.
Schutzverband der deutsch. Schriftsteller.

Spolky pro povznesení znalosti a ochranu památek:
Klub za Starou Prahu, III., Josefská 1.
Společnost přátel starožitností českých, I., Karlova 2.
Čsl. Svaz spolků pro okrašlování a ochranu domoviny, I., Malé nám. 11.

Žurnalistika, periodický tisk, illustrace:
Syndikát denního tisku, I., Škořepka 7, telef. 8130/VIII.
Národní Listy, nár. dem., II., Marianská 3, telef. 2400.
Národní Politika, kons., II., Václavské nám. 21, tel. 195.
Venkov, republ., II., Hybernská 20, telef. 3285.
Právo Lidu, soc. dem., II., Hybernská 7, telef. 2122.
České Slovo, čs. soc., II., Václav. nám. 42, telef. 3906.
28. říjen, pokr. soc., III., Všehrdova ul. 2. telef. 4452.
Čech, katol. polit., II., Pštrossova 19, telef. 1126.
Lidové Listy, lid., II., Spálená ul. 15.
Čas, real., II., Malá Štěpánská 11, telef. 5561.
Tribuna, žid., II., Karlovo nám. 15, telef. 6194.
Reforma, živn. obch. střed. stav., II., Spálená ul. 31.
Rudé Právo, komun., II., Myslíkova 15, telef. 7355.
Československé Noviny, nezáv., II., Myslíkova ul. 15.
Čsl. Republika, úřední, III., Karmelitská 6, telef. 3374.
Prager Presse, II., Jungmannova 21, telef. 6683.
Prager Tagblatt, II., Panská 12, telef. 2463.
Bohemia, I., Liliová 13, telef. 2739.
Sozialdemokrat, II., Havlíčkovo nám. 32.
Pragai Magyar hirlap, II., Štěpánská ul. 40.
Gazette de Prague, II., Václavské nám. 21.
Zlatá Praha, J. Otto, II., Karlovo nám., 34, telef. 2731.
Světozor, J. Otto, II., Karlovo nám. 34, telef. 2731.
Český Svět, I., Bílkova ul. 15 a 17, telef. 2765 a 2941.

Společnost.

Veřejný společenský život v Praze je — mimo divadla, koncerty, plesy, dostihy a sporty — soustředěn v kavár-

Pomník Mistra Jana Husa na Staroměstském náměstí.

nách. Život v uzavřených klubech a český salon dosud není všeobecně vyvinut.

Officielní recepce konají se v zimě pravidelně na hradě u presidenta republiky a v diplomatických kruzích. Veřejné společenské podniky (akademie, přednášky, koncerty, plesy české společnosti soustřeďují se v Obecním domě, v Lucerně a na Žofíně, v předměstských Národních domech, podniky německé společnosti v Deutsches Kasino (Na Příkopě 26.). Společenská střediska dělníků jsou Lidový dům, Hybernská ul. 7, Domovina VII., Národně sociál. ve Hvězdě a v Žižkově. Pražské spolky, jichž je na 3000, přenášejí též společenský styk členstva do hostinců a kaváren; vlastní místnosti má nepatrná menšina. V létě se schází společnost pražská v sadech, při koncertech, v Král. Oboře, na Žofíně a Střeleckém ostrově, při národních slavnostech (v sadech a na výstavišti), v divadlech v přírodě (v Šárce, Krči, Podhájí).

Z výročních pražských lidových slavností nejpopulárnější je dosud pouť u sv. Matěje a v Emauzích (velik. svátky), kdežto staré slavnosti (Svatojánská pouť 16. května, Slamník, Fidlovačka, Markéta ve Hvězdě, svatováclavské posvícení 28. září, vzkříšení) zanikly zcela nebo zanikají.

Každoročně pořádá se v březnu hospodářská výstava a v delších intervalech sokolské slety, české hudební, festivaly dělnické olympiády. Český venkov nejhojněji přijíždí do Prahy nyní na veletrhy, jež pořádány jsou každoročně v březnu a v září na výstavišti v Oboře.

Společenské kluby:

Měšťanská beseda, II., Vladislavova 20.
Pánský klub, I., Obecní dům.
Národní klub, I., Celetná 15, telef. 1304.
Pražský klub, II., Václavské nám. 15.
Automobilový klub, I., Obecní dům.
Společenský klub, I., Střelecký ostrov (středisko cizinců).
Ústřední spolek českých žen, II., Spálená ul. 32.
Ženský klub, II., Jáma 5.

Ochrana ženských zájmů, II., na Zderaze 14.
Český šachovní spolek, I., Národní tř. 29.

Turistika:

Ústředí zemských svazů cizineckých, I., Obecní dům, telef. 2637.
Svaz pro povznesení návštěvy cizinců v republice čs., I., Obecní dům u Prašné brány, telef. 2637.
Klub českosl. turistů, II., v Jirchářích 5, telef. 2055.
Čedok, čsl. cest. a dopr. kancelář, II., Hyberská ul. 12, tel. 4485; ředitelství, II., Mikulandská ul. 7, tel. 6978.
Turistický klub »Adria«, III., Malostranské 20.
Čsl. námořní společnost, I., Masarykovo nábř. 8.
Svaz skautů rep. čsl., II., Petrské nábř., telef. 30.110.

Jazykové spolky a střediska cizinců:

Alliance Française, II., Národní tř. 14. Ve čtvrtek večer.
Cercle Français de Prague, II., Spálená ul. 55. V pondělí večer.
Club Français de Prague, II., Vodičkova ul. 44. Lucerna, v sobotu večer.
Cercle des étrangers, II., na Žofíně.
Société des amis de la France, II., Komenského nám. 4. V pátek večer.
[illegible] English Club, III., Novodvorská ul. 1, palác Chot[illegible] V úterý.
Anglo [illegible]oslovak Club, I., Obecní dům.
Britská společnost pro čs. republiku, II., Mikulandská ul. 7, telef. 6977.
Liga česko-italská, II., Mikulandská ul. 7, telef. 6977.
Circulo Praga-Roma (A. S. J.), III., Letenská ul. 3.
Circulo español, I., Národní tř. 1. V pátek večer.
Jihoslovanská liga, II., Mikulandská ul. 7, telef. 6977. Ve středu večer.
Adolf Černý, česko-lužický klub, II., Václavské nám. 74. Nár. museum.
Rumunský klub, II., Komenského nám. 4.
Společenský klub česko-polský, II., Vladislavova ul. 20. Inform.: Dr. Fuhrich, II., Křemencová ul. 2.

Klub polskie, V., Ul. Elišky Krásnohorské 15.
Česko-ruská jednota, II., Kateřinská ul. 36.
Ruský klub, II., Lazarská ul. 3. Domácnost.
Esperantista Klubo en Praha I., Na Příkopě 1, telef. 179. V pátek večer.

Sport.

Nejvyšším organisačním střediskem sportovním jest Československá Sportovní Obec (MUDr. Josef Gruss, II., U nemocnice 4), orgán všeho sportovního hnutí, rozděleného v množství svazů odborných.

ČSSO. sdružuje 17 ústředí a spolků:

Čs. athletická amateurská unie, zkratka Čs. AAU. MUDr. Ladislav Pešek, VII., Korunovační 7.
Čs. svaz těžké athletiky (ČSSTA.), Jar. Dvořák, Žižkov, Radešínovo náměstí 19.
Čs. klub automobilistů (ČSKA.), I., nám. Republiky, Obecní dům.
Čs. aviatický klub (ČSAK.), V., Mikulášská 30.
Čs. associace footbalová (ČSSF.), I., Národní tr. 29.
Čs. svaz házené a ženských sportů, F. Vyhnal, Vinohrady, Jungmannova tř. 45.
Čs. svaz hockeyový (ČSSH.), JUDr. Karel Hartmann I., Královdvorská 12.
Čs. Lawtennisová associace (ČSLTA.), Jos. Novák, Vinohrady, Šmilovského 2.
Svaz lyžařů RČS., Josef Jílek, II., Vladislavova ul. 26.
Čs. amatérský plavecký svaz, Praha III., Chotkova ul. 7.
Svaz skautů RČS., II., Petrské nábř.
Čs. střelecká obec, Jos. Šourek, II., Jungmannova tř. 15.
Čs. šermířský svaz, MUDr. Joe Gruss, II., u Nemocnice 4.
Klub čs. turistů (KČST), II., v Jirchářích 5.
Čs. ústřední jednota velocipedistů (ČSÚJV), JUDr. K. Mandl, II., Václavské nám. 54.
Svaz veslařů RČS., JUDr. Ant. Jasura, I., Ul. Karoliny Světlé 2.

Český Yacht klub, Josef Rössler Ořovský, II., Štěpánská ul. 18.

Zvláštní místo zaujímá výbor Olympijský, jenž pečuje o obeslání mezinárodních Olympijských her a zastupuje naší republiku v Mezinárodním výboru olympijském. Ph. Dr. Jiří Guth-Jarkovský, II., Příčná 4.

Z klubů počtem členů nejčetnějších jest S. K. Slavia a A. C. Sparta.

Největší návštěvy má kopaná.

Význačné zjevy.

Vyhlídkové body:

Rozhledna na Petříně. Trať elektr. dráhy 5, 12, 25.
Rampa před hradem. Terasa před Černou věží, na Opyši.
Věž chrámu sv. Víta (přihláška u kostelníka).
Zlatá Studně v ulici »U Zlaté Studně« při Sněmovní ul.
Úvoz při Pohořelci, pohled na malostr. zahrady.
Vyhlídky ze sadů na Petříně, Kinského zahrady, od pavilonu v zahradě Schönbornské, ze sadů Chotkových, z Letné od Hanavského pavilonu, ze sadů Riegrových, s vrchu Žižkova, ze Santošky.
Nábřeží v celé délce od Vyšehradu do Karlína.
Z Vyšehradské citadelly, pohled na Vltavu.

Mosty:

Železniční (železný) s lávkou pro pěší ze Smíchova na Vyšehrad.
Palackého (kamenný) ze Smíchova ku pomníku Palackého.
Legií, od Nár. divadla na M. Stranu, přes ostrov Střelecký.
Karlův, kamenný, nejstarší a do r. 1840 v Praze jediný, ze Starého města na Malou stranu.
Mánesův, železobetonový, od Parlamentu ze Smetanova nám. na Malou stranu.
Čechův, kámen a železo, z Mikulášské tř. na silnici pod Letnou.

Karlův most a Hradčany z nábřeží Masarykova.

Štefanikův, železný, z Revoluční tř. do Holešovic-Buben.
Hlávkův, železný a betonový, přes Štvanici, od nádraží Denisova do Holešovic.
Viadukt železniční, kamenný, pro trati z Prahy na sever a severozápad, přes Štvanici.
Dřevěný, z Holešovic do Libně.

Ostrovy:

Schwarzenberský (poblíž Yachtklub).
Žofínský s tanečními a koncertními sály, restaurací a sadem. Symfonické koncerty. Lázně a plovárna.
Střelecký, s tanečním sálem, biografem, střelnicí a sadem. Lidová restaurace letní s koncerty. Plovárna.
Židovský, dětská hřiště.
Štvanice, lidový ostrov s elektrárnou, biografem, lázněmi. Útulek Ochrany matek a kojenců.

Historické a moderní stavby:

Hrad pražský se středověkým opevněním, kathedrálou a zachovanými histor. místnostmi od XI. do XVIII. stol.; na druhé straně Jeleního příkopu (zde medvědinec) bývalá královská zahrada s letohrádkem.
»Hladová zeď« na Petříně, založená ve XIV. století.
Bývalá radnice malostranská, Malostranské nám. 22.
Mostecké věže na Starém městě a Malé straně. Na Starém městě možno vystoupiti.
Klementinum, obrovský komplex býv. jesuitského kláštera s třemi kostely, univ. knihovnou, hvězdárnou.
Starý židovský hřbitov, V., Josefovská tř. 7, s náhrobky od XV. stol.
Staroměstská radnice s histor. síněmi, kaplí a orlojem.
Karolinum, středověké sídlo Karlovy university.
Prašná brána, poslední zbytek středověkého opevnění Starého města.
Věž u sv. Jindřicha, zvonice městská.
Radnice novoměstská s gotickou věží a jednou síní.

Vyšehrad, legendární vrch českého dávnověku, pendant Hradčan. Na něm hřbitov, kde odpočívá část duševní intelligence českého národa z XIX. a XX. století.

Hřbitovy Olšanské, význačná sbírka národní plastiky od r. 1780 do 1920.

Hřbitov malostranský v Košířích, slavný empirovou a romantickou plastikou a hroby českých osob z doby probuzení národa.

Obecní dům u Prašné brány, officiální společenské středisko.

Národní domy na Smíchově, Zborovská tř. 29; v Karlíně, Palackého tř.; na Vinohradech, Purkyňovo nám. 13.

Lidový dům, II., Hybernská 7, středisko dělnické intelligence a polit. a kult. ruchu.

Paláce (význačnější):

Kinský, I., Staroměstské nám. 16. — Clam-Gallas, I., Husova 20. — Amerika, II., U Karlova 30. — Sylva-Taroucca, II., Na Příkopě 12. — Šternberk, III., Malostr. nám. 20. — Morzin, III., Nerudova 5. — Thun Děčínský, III., Nerudova 20. — Thun Žehušický, III., Thunovská 12. — Schönborn, III., Tržiště 15. — Lobkovic, III., Vlašská 19. — Nostic, III., Maltézské nám. 1. — Valdštýn, III., Valdštýnské nám. 4. — Fürstenberg, III., Valdštýnská ul. 10. — Arcibiskupský a Schwarzenberský, IV., Hradčanské nám. 1 a 16. — Černín, IV., Loretanské nám. 5.

Pomníky:

Jana Husa, Staroměst. náměstí. — Jungmannův, Jungmannovo nám. — Palackého, Palackého nám. — Sv. Václava, Václavské nám. — Karla IV., Křižovnické nám. — Presla, Dobrovského, Vrchlického sady. — Karoliny Světlé, Hálka, Roezla, Karlovo nám. — Zeyera, Chotkovy sady. — Máchy, Petřín. — Riegra, Riegrovy sady. — Kvapilové, Kinského zahrada.

Kostely významné:

Kathedrála sv. Víta, IV., Hrad.
Basilika sv. Jiří, IV., Hrad.
P. Marie před Týnem, I., Staroměstské náměstí.
Kostel sv. Františka s klášterem Křižovníků, I., Křižovnické nám.
Sv. Klimenta a Salvátora, I., Křižovnické náměstí.
Sv. Jakuba, I., Jakubská ulice.
Sv. Jana na Skalce, II., Na Slovanech 1.
Sv. Petra a Pavla na Vyšehradě.
Sv. Mikuláše, III., Malostranské náměstí.
Sv. Tomáše, III., Josefská ulice.
Loretta, IV., Loretanské náměstí.
Strahov, IV., Pohořelec.
Emausy, II., Na Slovanech.
Karlov, II., U Karlova 1.
Sv. Cyrilla a Methoděje v Karlíně, Jungmannovo nám.
S. Salvátor (evang.), I., Kostečná ulice.
Sv. Kliment (evang.), II., Klimentská ulice.
Sv. Martin, I., Martinská ulice.
Sv. Mikuláš (čs. kat. a ruský), I., Staroměstské nám.
Husitská kaple M. Magdaleny u Čechova mostu.
Synagoga, t. zv. vysoká škola, V., Maislova ul. 18.
Staronová synagoga, V., Maislova ul. (u č. 18).
Klausova synagoga, V., U hřbitova.
Maislova synagoga, V., Maislova ulice 10.
Pinkasova synagoga, V., Josefovská třída 5.
Templ, V., Dušní ulice 12.
Synagoga (jubilejní), II., Jerusalémská ul. 9 a na Vinohradech, Sázavská ul. 5.

Sady:

Obora v Bubenči. — Sady na Petříně. — Kinského zahrada na Smíchově. — Sady Riegrovy a Havlíčkovy na Vinohradech. — Žižkovy na vrchu Žižkově. — Sady Chotkovy a Letenské. — Sady na Karlově náměstí. — Vrchlického sady (městský park) poblíž Václavského náměstí.

Sady na ostrovech vltavských (Žofín, Střelecký, Štvanice).
Botanická zahrada Na Slupi.
Zahrady paláců na Malé Straně (Valdštýnská, Thunovská, Fürstenberská, Schönbornská, Lobkovická).
Zahrady klášterů (seminářská, strahovská, angl. panen).

Musea.

Národní museum, II., Václavské nám. 74. Otevřeno každý den od 10—16, v neděli a ve svátek od 9—13. Telef. 1024. Vstupné 1 Kč. (Zde instalováno též Hollareum.)
Městské museum, II., Na Poříčí 42. Otevřeno v úterý, ve středu, v pátek a v sobotu v létě od 14—18 a v zimě od 14—17; v neděli a ve svátek od 9—13. Tel. 440. Bezplatně.
Umělecko-průmyslové museum, I., Sanytrová 4. Otevřeno denně, mimo pondělí, od 9—14; v neděli a ve svátek od 10—13. Tel. 124. Bezplatně.
Národopisné museum (od 1922 část Národního musea), Smíchov, zahrada Kinských. Otevřeno denně odpoledne od 14—16, mimo pondělí, dopoledne od 8—12 za vstupné 1 Kč. Telef. 8511/VI. — Při něm dosud instalováno Čsl. zemědělské museum.
Průmyslové museum (Náprstkovo), Praha-I., Betlémské nám. 1, »U Halánků«. Otevřeno t. č. pouze na požádání u kustoda musea. Telef. 2153.
Technologické museum (Ústav pro zvelebování živností Obch. a živnost. komory), II., Marianská 25. Přístupno na přihlášku u ředitelství od 8—14.
Technické museum, IV., Hradčanské nám. 1, Švarcenberský palác. Otevřeno denně, kromě pondělí, od 10—17.
Husovo museum, II., U Karlova 30 (letohrádek Amerika).
Waldesovo museum spon a knoflíků, Vršovice, Náměstí Svatopluka Čecha. Otevřeno v neděli a ve svátek od 9—13.
Židovské museum, V., Josefovská 9. Otevřeno denně na přihlášku u vrátného.

Staroměstská radnice s věží.

Orloj Staroměstské radnice.

Stálá výstava školská, IV., Pohořelec 26 (středa a sobota 11—17, v neděli 9—17) **s okr. knihovnou učitelskou.**
Paedagogické museum, III., Letenská 5, a Saracinka v Riegrových sadech.
Památník odboje, Troja, zámek.
Anatomické museum, II., Kateřinská 32.
Pravěké sbírky J. A. Jíry na Hanspaulce v Dejvicích.
Astronomické museum, I., Křižovnické nám. 4 (Klementinum).
Obchodní museum, V., Mikulášská tř. 9 (Merkur), 8—12, 14—18.
Sokolské museum, Smíchov, Na Santošce.
Hasičské museum, Smíchov, Husova 11.
Národní archiv Nár. rady čs., II., Vladislavova ul. 13.
Policejní museum, I., Ulice Karoliny Světlé 2.
Zahradnické museum, Troja, Pomologický ústav.
Hudební museum, II., Na Slovanech (Emauzy), konservatoř.
Akvarium, II., U Karlova 3, úterý, čtvrtek a sobota 3—5, neděle 9—13.

Lapidaria, sbírky odlitků.

Lapidarium Národního musea a Musea hlavního města Prahy, na výstavišti v Oboře (zavřeno).
Akademie výtvarných umění, Bubeneč, Ovenecká ulice. Sbírka odlitků antik.
Německá universita, I., Klementinum (kabinet odlitků).

Chrámové poklady:

Poklad u sv. Víta, IV., Hrad.
Poklad v Lorettě, IV., Loretanské náměstí.

Obrazárny, sbírky, výstavní sály a aukční síně:

Obrazárna a sbírka rytin Společnosti vlasteneckých přátel umění. Býv. »Dům umělcův«. Alšovo nábř. 10. Otevřeno denně, mimo pondělí, od 10—12; v neděli a ve svátek od 9—13. Tel. 283. Bezplatně.

Moderní galerie, prozatím v Král. Oboře. Otevřena denně, mimo pondělí, od 10—16. Tel. 5376.
Obrazárna kláštera Strahovského, IV., Pohořelec. Přístupna denně jen v letních měsících od 10—12 na zvlášní požádání. Tel. 3649. Dámy mají přístupu do knihovny.
Obrazárna Nostická, III., Maltézské nám. 1, nyní nepřístupná.
Obrazárna továrníka Jindř. Waldesa, Vinohrady, Krameriova ul. 44. Telef. 6404.
Obrazárna továrníka J. V. Nováka, II., Na Florenci, a stav. R. Jahna na Vinohradech jsou t. č. uzavřeny.
Salon Topičův, I., Národní třída 11. Telef. 512.
Salon Rubešův, II., Národní třída 28. Telef. 2133.
Atelier F. Engelmüllera, IV., Loretánská 9. Tel. 8363/VI.
Salon Němcův, I., Masarykovo nábř. 6. Telef. 8147/IV.
Štencův grafický kabinet, I., Národní tř. 21. Telef. 6657.
Výstavní sály v Obecním domě, I., Náměstí republiky 4.
Výstavní síň v parlamentě (Dům umělců), I., Nábřeží Alšovo 10.
Výstavní síň »Manesa«, II., Vodičkova 38.
Výstavní síň v Havlíčkových sadech, Vinohrady.
Výstavní síň v Klementinu (refektář), I., Křižovnické náměstí 4.
Státní dražební síň, II., U Půjčovny 12.
Artiqua, II., Štěpánská 61.

Panoramata:

Bitva u Lipan od L. Marolda, Bubeneč, Král. Obora.
Hájení Prahy pro'i Švédům r. 1648 od bratří Liebscherů na Petříně.

Knihovny:

Universitní knihovna, I., Klementinum.
Knihovna technická, I., Husova 5.
Knihovna obecní, I., Marianské nám. 98.
Knihovna Náprstkova musea, I., Betlemské nám. 1.
Knihovna kapitulní, IV., Vikářská ul. 2.

Knihovna Národního musea, II., Václavské nám. 74.
Knihovna Uměl.-průmysl. musea, I., Sanytrová 4.
Knihovna strahovská, IV., Pohořelec.
Knihovna Průmysl. Jednoty, I., Rytířská ul. 31.
Knihovna i čítárna Masarykovy akademie práce, I., Staroměstské nám. 16; 16—19 hod.
Knihovna učitelská, IV., Pohořelec 26.
Soukromé knihovny: Kinského, Nosticova, Lobkovicova.

Čítárny. (Srov. též knihovny.)

Obecní: v Praze, Ústředí, I., Marianské nám. 98. 8—12, 15—19. Odbočky v jednotlivých částech města.
Universitní, I., Marianské nám. 4. 9—13, 15—20.
Jednoty pro povzbuzení průmyslu, I., Rytířská ulice 31. 16—20.
Akademická, III., Pod Letnou 4. 8—20.
Cizí adresáře, I., Staroměstské nám. 32. 8—14.
Ministerstva veřej. zdravotnictví a tělesné výchovy, VI., Vratislavova tř. 8. 16—19.

Přednáškové síně. (Srv. též »Koncertní síně«.)

Obecní dům: sál Smetanův, Sladkovského, Grégrův.
Umělecká beseda, II., Jungmannova 39.
Měšťanská beseda, II., Vladislavova ul. 20.
Uměl.-průmyslového musea, I., Sanytrová 4.
Předn. síň v měšť. škole chlapec., II., Vladislavova ul. 5.
Posluchárny v čsl. technice na Karlově nám. a universitních ústavech na Albertově.

Koncertní síně:

Obecní dům: Smetanův, Sladkovského, Grégrův. Česká Filharmonie, pěvecká sdružení, solisté.
Mozarteum, II., Jungmannova 34.
Národní dům na Smíchově.
»**Lucerna**«, II., Vodičkova 44.
Plodinová bursa, II. Havlíčkovo náměstí 31.
Konservatoř hudby, II., Emauzy.
Klárův ústav slepců, III., Klárov.

Divadla:

Národní divadlo, II., Národní třída 2. Telef. 222.
Stavovské divadlo, I., Železná ulice 13, telef. 1209.
Městské divadlo na Vinohradech, Purkyňovo náměstí 15.
Intimní divadlo, Smíchov, Štefanikova třída 11.
Aréna na Smíchově, na Hořejším nábřeží. Telef. 168.
Lidové divadlo »Uranie« v Praze-VII., U Uranie 953.
Lidové divadlo, Vinohrady, Slezská třída 52.
Tylovo divadlo v Nuslích, V sadech.
Lidová scéna v Praze-VII., Na Štvanici.
Divadla v přírodě v Šárce (telef. 8685/IV.) a **v Krči.**
Nové německé divadlo, Vinohrady, Sadová tř. 7. Tel. 1210.

Variété, kabarety, tančírny:

Variété v Karlíně, Palackého 6 (telef. 762) a Variété Central, II., Hybernská 10 (telef. 2972).
Eden, zábavní podniky, Vršovice.
Grigri, II., Václavské náměstí 46.
Kabaret »Lucerna«, II., Vodičkova 44.
Théâtre Alhambra, II., Václavské nám. 11.
Sect-Pavillon, I., Rybná 5.
Divadlo »Adrie«, II., Václavské nám. 26.
Chat-noir, I., Celetná 31.

*

Předprodeje vstupenek: A. Truhlářová na Václavském náměstí v »Koruně« a na »Košíku«. — Srbek a Ouředník, II., Charvátová ul. 30 (při Národní tř.) — Jan Böhm, I., Národní tř. 25. — Divadelní Passage, II., Václavské náměstí 44 (Rokoko).

Loutková divadla.

Divadlo »Svazu přátel loutkového divadla«, Smíchov, Kinského zahrada.
Umělecká výchova na Vinohradech, Národní dům, Korunní třída 1.

Biografy:

Lucerna, II., Vodičkova ulice 44.
Passage, II., Václavské náměstí 11.
Koruna, II., Václavské náměstí 1.
Světozor, II., Vodičkova ulice 41.
Sansouci, II., Marianská ulice 34.
Louvre, II., Národní třída 20.
Alma, II., V Jirchářích 8.
Lido-Bio, II., Havlíčkova ulice 5.
American, I., Na Perštýně 6.
U Vejvodů, I., Jilská ulice 4.
Konvikt, I., Bartolomějská ulice 11.

Hřiště, sportoviště, plovárny, bruslení:

Stadion na Letné: tělocvik a lehká athletika.
Závodní dráha klusácká a cyklistická na Letné.
Kopaná: Letná (Slavia, Sparta, D. F. Club).
Tennis: Štvanice a na Letné.
Plování: plovárny na Vltavě.
Plachtění, veslaření: Švarcenberský a Střelecký ostrov.
Jízdárna: Sokolská, III., Nosticova 4.
Závodní dráha pro dostihy v Chuchli.
Letecký tábor v Kbelích.

Tržnice, nákupy:

Zádruha (národopisný svéráz), II., Na Příkopě 12.
Artěl (moderní uměl. průmysl), II., Národní tř. 18.
Umělecká tržnice, I., Masarykovo nábřeží 6.
Topičův salon, I., Národní třída 11.
Štencův grafický kabinet, I., Národní třída 19.
Harrachovy sklárny v N. Světě (české sklo), II., Vodičkova ul. 36.
Umělecké text. dílny M. Teinitzerové, I., Národní tř. 21.
Umělecké atelier pro krajky, I., Ul. Karoliny Světlé 35.
Modní revue, II., Vodičkova 44 (»Lucerna«).

IV. PRŮVODCE PRAHOU.

V blízkosti hlavního nádraží a na křižovatce nejživějších ulic pražských: Hybernské (s pokračováním Celetnou), Příkopu a na Poříčí stojí

Prašná brána,

jediný zachovaný vchod, z osmi do býv. opevněného Starého města vedoucích. Založena za Vladislava II. r. 1475, byla dostavěna Matoušem Rejskem z Prostějova, dnes krásný příklad slohu pozdní gotiky. Zá války r. 1757 trpěla střelbou, r. 1779 otlučeny její ozdoby a sloužila za skladiště prachu (odtud její jméno). Stavitel dómu sv. Víta, Josef Mocker, opravil ji r. 1876—80. V patrech dvě bohatě sklenuté místnosti, v I. patře s vlašským krbem.

Chodbou spojen s věží

Obecní dům,

vystavěný na místě býv. Královského dvora r. 1903 až 1911 architekty prof. A. Balšánkem a O. Polívkou. V něm několik nádherných síní s plastikami a malbami českých umělců, z nich největší **Smetanova** síň (sál koncertní a taneční, shromaždiště prvního národního výboru). V druhém patře výstavní místnosti. (Prohlídka všedního dne od 2—3 hod. odpol., v neděli a ve svátek od 10—11 hod.; vstupenky u vrátného, tištěné průvodce v různých jazycích.

Průchodem branou vstoupíme do **Celetné ulice,** která si zachovala ráz středověký, v půdorysu goticky, ve stěnách přestavbami v 17. a 18. stol. pozměněný. Průčelí

domů a krásné portály činí z ní rázovitou staropražskou ulici. Na nároží Ovocného trhu stojí od r. 1912 na místě barokního domu »U černé matky Boží« první kubistický dům v Evropě od arch. J. Gočára.

Ulice ústí v rohu Staroměstského rynku, hlavního náměstí, jako ústívaly též ostatní příchody na »Velký rynk«, takto nenápadně a skrytě. Naproti tvoří vysoká **radniční věž** nároží bloku, jenž je zaujat

Staroměstskou radnicí.

Radní dům vznikl r. 1338, byl často přestavován, posledně v l. 1836—48. Na věži **arkýřová kaple** ze 14. stol., pod ní zasazena deska s jmény 27 stavovských pánů, popravených dne 21. června 1621 na místě, označeném v dlažbě obdélníkem a kruhem. Vedle výklenky ve zdi, v nichž vložena prsť, přivezená od Verdunu a od Zborova. Za nárožím věže památný **orloj pražský**, roku 1480 zhotovený Hanušem z Hradce Králové, znovu zřízen r. 1550 Janem Táborským z Klokotské hory. Když hodiny bijí, pohybují se sošky po stranách orloje a v hořejších okénčích objevují se postavy dvanácti apoštolů a Ježíše. Velký planetární a kalendářový kruh pod orlojem je kopií, kterou maloval E. K. Liška dle originálu Josefa Manesa, uloženém v Moderní galerii (v Královské Oboře). (K prohlídce radnice nutno se přihlásiti v přízemním vchodu u vrátného nebo v presidiu.) V radnici zachovaly se **stará radní síň** s trámovým stropem, olešťěním stěn se znaky cechů, sochami a velkými barokními kamny, dále **obecní síň**, a velká **zasedací síň** obecního zastupitelstva, upravená moderně v r. 1911, vyzdobená obrazy V. Brožíka: »Hus před koncilem kostnickým« a »Zvolení Jiříka z Poděbrad za krále českého«. **V primátorské síni** podobizny primátorů a purkmistrů pražských. Též četné místnosti pro komise opatřeny výzdobou obrazů českých malířů (Jos. Manesa, V. Brožíka a jiných) a plastickými pracemi českých i cizích sochařů (Rodin).

Průčelí radnice obnoveno starým rázem, r. 1919 odkryty sgrafikované dekorace na domě »U minuty« či »U bílého lva« ze 16. stol. s rázovitou římsou s výsečí V radnici **archiv** (9—12).

Malé náměstí (ryneček)

utrpělo přestavbou domů, proti starému loubí stojících. Uprostřed **studna** s renesanční mříží ze 16. stol. V pokračování této strany

nová radnice,

v pravo odtud pod dlažbou zbytky **klenutých místností románských** bývalé koleje Všech svatých. (Klíč u vrátného v nové radnici.)

Odtud přicházíme ke

kostelu sv. Mikuláše,

původně gotickému, přestavěnému r. 1735 K. J. Dienzenhoferem. Propůjčen církvi pravoslavné (odtud jméno »ruský« kostel), ponechán po převratu též katolické církvi československé.

Za kostelem zeje ústí nově prolomené Mikulášské tř., jímž byl starobylý ráz náměstí navždy poškozen. Z Mikulášské třídy most Čechův, 1905—08. Uprostřed náměstí postaven **pomník** mistra Jana Husi od Lad. Šalouna (1915).

Štíhlé věže za řadou domů s loubím vyčnívající patří

chrámu Matky Boží před Týnem,

typický městský dóm, uprostřed Prahy, všem přístupný. Stavba počatá ve 14. stol., dokončena za Vladislava II. (1511). Od r. 1419—1621 sloužil straně pod obojí. Před ním bývala proslulá **týnská škola.** Na **hlavním oltáři** obraz Nanebevzetí P. Marie od K. Škrety (1649, na památku osvobození Prahy od Švédů); dále **oltář sv. Mikuláše** od J. Hellicha (19. stol.), náhrobek kališnického bis-

Chrám Týnský.

Náhrobek dánského hvězdáře Tycho de Braha v Týnském kostele.

kupa Luciána Augustina s baldachinem od M. Rejska (1493). Cínová křtitelnice z r. 1414. Na pravém pilíři u hlav. oltáře náhrobek dánského hvězdáře Tychona de Brahe, jenž zemřel v Praze r. 1601. Kazatelna z 15. stol. Ve zdech četné náhrobní kameny pražských rodin měšťanských i šlechtických. V postranní uličce Týnské velký portál ze 14. stol. se sochami a reliefem »Umučení Páně« v tympanu.

Na domě proti portálu deska na paměť malíře Karla Škréty Šotnovského ze Závořic, zde narozeného. Za chrámem týnským

Starý Ungelt čili Týnský dvůr

od 9. stol. již hlavní celnice pražská až do r. 1774. Části budovy (na západě) a nádvoří ukazují ještě ráz 16. stol. Na ochozech (loggiích) zbytky malované dekorace (chiaroscuro).

Štupartskou ulicí ke kostelu

sv. Jakuba

s býv. klášterem Minoritů (1232). Patří k největším pražským chrámům. Po požáru Starého města r. 1689 byl znovu zřízen. Vnitřek bohatě ozdoben, četné obrazy českých mistrů 17. a 18. stol., pěkné mřežované práce a náhrobek z mramoru v levé lodi pro hrab. Jana Vác. Vratislava z Mitrovic od Ferd. Brokoffa (1715) podle návrhu vídeň. arch. K. B. Fischer z Erlachu. Na hlav. oltáři obraz Rainerův, nástropní fresky od Ch. Vogla. U chrámu zachována býv. klášterní gotická křížová chodba.

Cestou průchodními domy starobylého rázu vracíme se do Celetné ulice a kolem radnice na

Mariánské náměstí

po levé straně uzavřené palácem hrab. Clam-Gallasů s průčelím Fischera z Erlachu. Proti nové radniční budově ohromný blok budov bývalé jezuitské koleje, nyní

Klementinum

(vystavěno 1578—1726). Po bitvě na Bílé hoře zde zřízena katolická universita Ferdinandova, r. 1654 spojená s universitou Karlovou, dotud utrakvistickou. Uvnitř **universitní veřejná knihovna** se sálem vyzdobeným freskami od Hiebla (1727). (Prohlídka se svolením správy knihovny). V druhém nádvoří

hvězdárna

z r. 1751. Astronomické museum chová staré nástroje hvězdářské ze 16.—18. stol.

Ke Klementinu patří barokní kostely **sv. Klimenta** a **Salvátora, kaple vlašská** a **kaple zrcadlová,** doklady vývoje slohu od r. 1600 do r. 1720.

Postranním východem do ulice Karlovy, kde domy vesměs stojí na starých »městištích« ze 14. století. Ulice ústí na

náměstí Křižovnické,

malebně uzavřené loubím Salvátorského kostela, protějším **chrámem sv. Františka** s klášterem řádu Křižovníků s červenou hvězdou. V kostelní kopuli fresko »Poslední soud« od Václava Vavřince Rainera. V základech kostela zbytky středověkého kostela sv. Ducha. V klášteře významná knihovna, středověké obrazy a malby Jos. Navrátila (19. stol.). Na nároží kostela kamenný sloup se **sv. Václavem** od J. J. Pendla z r. 1676.

V sadu před klášterem pomník Karla IV. z r. 1849 od sochaře Haehnela.

Za klášterem Křižovníků kolem školních budov na **náměstí Smetanovo** a **most Manesův.** Protější stranu náměstí uzavírá **dům umělců** (dříve Rudolfinum) nyní **parlament** (od r. 1919). V budově dosud obrazárna **Společnosti vlasteneckých přátel umění,** založ. 1796 (zvláštní katalog, nyní přerovnaná a moderní obrazy odstraněny. Oddělení české školy malířské 14. a 15. století, sál malířů z období baroka).

Proti parlamentu v Sanytrové ulici

obchodní a živnostenské komory pražské, dle plánů arch. prof. J. Schulze (1897—99), s velkou knihovnou, skvělou sbírkou skla, darem V. Lanny, a sbírkami: keramiky, tkanin, řezeb, emailů atd. Za budovou musea renesanční

Pinkasova synagoga a proslulý židovský hřbitov, jehož hustým křovím bezovým a šeříkovým zarostlé náhrobky pocházejí z 15.—18. stol. Vstup z třídy Josefovské (denně od 8—12 a od 2—6 odpol., mimo sobotu a židovské svátky). Vedle **židovské museum** (vstupenky tamtéž).

Na nároží Maislovy ulice

židovská radnice

v novější době opravovaná, vystavěná v 16. stol. na náklad kupce Mardocheje Meisla. Vyhořela r. 1689 a byla znovu zřízena v l. 1754—65. K ní přistavěna synagoga, nazvaná **vysoká škola.**

Naproti židovské radnici stojí slavná

staro-nová synagoga,

gotická budova z 2. pol. 13. stol., se starým zařízením, sloužící pravověrné části pražského židovstva.

Nedaleko v uličce U Hřbitova **synagoga Klausova** ze 16. století.

Návratem do Mikulášské třídy a směrem k mostu **Svatopluka Čecha** přicházíme na **Dvořákovo nábřeží.**

Barokní kostel **sv. Šimona a Judy** s klášterem **Milosrdných bratří,** při němž dosud se nachází mužská nemocnice, má na hlavním oltáři obraz Rainerův. V klášteře chovány po bitvě na Bílé hoře a popravě staroměstské zbytky lešení popravního, z nichž plochý, ze dřeva **vyřezávaný kříž,** nyní uložen v museu hlav. města Prahy (v sadě na Poříčí).

V pravo odtud v ulici Dušní **kostel sv. Ducha** ze 14. stol. **naproti synagoga z r. 1868,** dále kostel **Salvátora** z r. 1611, nyní evangelický.

Přes nábřeží Dvořákovo a po prostranství »**na Františku**«, kde nová stavba Staroměstského Sokola pražského, vede cesta k bývalému

klášteru blahosl. Anežky,

nejmladší dcery Přemysla Otakara I. Vznikl záhy po založení klášterů Františkánských v Italii (1234) a patřil k největším klášterům pražským. Zachovaly se zde kostel sv. Františka, kaple sv. Maří Magd., kostel sv. Barbory a konventní síň. Tři kostely zanikly. Zachované stavby restauroval v l. 1895—1902 arch. A. Cechner.

Z r. 1190 pocházející **kostel sv. Haštala,** jeden z nejstarších v Praze, založen byl německým rytířským řádem.

Vrátivše se takto opět k východisku u Prašné brány, zabočíme Celetnou ulicí na

Ovocný trh,

po levé straně uzavřený starými domy, a ukončený

býv. stavovským divadlem,

vystavěným v l. 1781—1783 hrab. Fr. A. Nosticem. Hrálo se v něm původně pouze německy, ale dávány zde poprvé Mozartovy opery Figarova svatba (1787) a r. 1788 Don Juan, dle výroku Mozartova pro Pražany komponovaný. Čeští stavové koupili divadlo r. 1798. Od r. 1920 hraje se v něm česky.

Za divadlem ústí **Železná ul.,** a při ní

Karolinum,

stará kolej Karlova. Promoční sál s arkýřovou kaplí SS. Kosmy a Damiana ze 14. stol. Barokní průčelí k divadlu pochází od F. M. Kouby.

Kostel sv. Havla

s bývalým klášterem naproti Karolinu pamatuje se již v 13. stol. Zde kázali Waldhauser a mistr Jan Hus. V 18. stol. byl barokně přestavěn. Hlavní oltář s obrazem V. V. Rainera. V kostele pohřben malíř K. Škreta.

Na místě bývalých Kotců (budovy soukeníků) stojí od r. 1891 **městská spořitelna** od arch. A. Wiehla a O. Polívky

Na nároží ulice »Na Můstku« budova **Staré rychty** s rázovitým nádvořím.

Přes »Uhelný trh« s vysokými domovními štíty a ulicí Havelskou, býv. »Zelený trh«, kde zachováno staré loubí, kolem empírového, do let 1860tých největšího obytného domu »u Platýzu« (čp. 416-I.) a domu čp. 480-I., kde bydlíval W. A. Mozart, přicházíme ke kostelu

sv. Martina ve zdi,

památnému prvními bohoslužbami strany pod obojí (1414). Kostel zrušen ze Josefa II. (1784), obnoven v l. 1904—1906.

Ulicí Škořepkou na nároží ul. Jilské a Vejvodovy zachován renesanční dům »U Vejvodů« ve starém stavu.

Nedaleký kostel

Sv. Jiljí,

od r. 1626 řádu Dominikánskému náležející, chová fresky Rainerovy. Jsme tu v starobylé **Husově třídě.** Z nádvoří německé techniky lze spatřiti místo, kde stávala

kaple Betlémská,

kazatelská svatyně, kde působil mistr Jan Hus. Pozemek patřil kupci Křížovi, kapli založil r. 1391 Hanuš z Milheimu. Zbořena byla r. 1784, zbytky zdiva nalezeny v l. 1919—20 v domě J. Štípka čp. 256-I. Kaple sáhala až na

náměstí Betlemské, kde stojí domy čp. 255 a 256-I. Starý dům »u Halánků« s přistavěnou budovou

českého průmyslového musea

připomíná pražského měšťana Vojtu Náprstka, podporovatele kulturních snah českých v Praze, zakladatele musea. (Sbírky přístupny pouze v letě na přihlášku v čítárně u Halánků).

Zde **knihovna Náprstkova** (47.000 svazků).

Z ulice Betlémské kolem **Státní průmyslové školy** do ulice **Karoliny Světlé** a k románské

kapli sv. Kříže,

též r. 1784 zrušené, v létech šedesátých obcí pražskou zakoupené a obnovené (spoluprací Jos. Manesa a Bedř. Wachsmanna).

Odtud ulicí Kar. Světlé nebo po nábřeží kolem gotického pomníku, vystavěného r. 1860 stavy českými, na náměstí Křižovnické, odkud vede cesta kolem pomníku Karla IV. branou **staroměstské mostecké věže,** vyzdobené původní plastikou z 2. polovice XIV. stol. (Karel IV., Václav IV. a světci), přes starobylý

Karlův most,

520 m dlouhý, 10 m široký, na obou březích zcela středověkým způsobem věžemi uzavřený. Karel IV. započal stavbu r. 1357, práce dokončeny kol. r. 1500. V l. 1705—1714 postaveno na most 30 soch kamenných i kovových, většinou světců uctívaných zvláště v Praze, mistrovské práce barokní, a několik náhražek z 19. stol. Na malostranském břehu dvě věže, nižší ještě z románského mostu královny Judity.

Branou vyšší věže (ze 14. století) vcházíme do Mostecké ulice. Domy barokní a výstavné. Ulicí Lázeňskou ke kostelu **Maltánskému,** gotické stavbě na románských

Staroměstská věž u Karlova mostu.

Kruciſix na Karlově mostě s Hradčany.

základech. Dále palác **Nosticovský,** a na náměstí **Velkopřevorské.** Po pravé straně Mostecké ul. Josefskou ul., do níž hledí portál **kostela sv. Tomáše** od K. J. Dienzenhofera a kolem na **náměstí Malostranské,** na němž stojí imposantní bývalá jesuitská kolej

s kostelem sv. Mikuláše,

skvost barokního stavitelství. Dom. Orsi, Krišt. Diezenhofer a jeho syn Kilian provedli stavbu v l. 1673—1752 Vnitřek chrámu působí bohatým členěním a rozměry. Fresky na klenbě od J. I. Krachera (sv. Mikuláš jako patron cestujících a lodníků). V kupoli fresky (Kracher a F. X Balko), od téhož obraz sv. Františka Xav. na postranním oltáři. Obrazy od Škréty, Kohla, Raaba a Salimeny.

Na náměstí

sousoší nejsv. Trojice

dle návrhu arch. Alliprandiho z r. 1715 a palác zemského voj. velitelství.

Z leva ústí strmá **Nerudova ul.,** naproti Zámecká ul. a **nové zámecké schody,** založené v 16. stol., tudy ku Hradu, před ním na terasu **socha sv. Filipa z Neri** od J. Brokoffa. Známý krásný rozhled odtud na Prahu.

Po levé straně na **náměstí Hradčanském palác Švarcenbergský** z roku 1563 ve slohu vlas. renesance, zdobený sgrafitty. V něm nyní **velké Technické museum** (přístupno denně).

Za palácem **kostel sv. Benedikta** s klášterem Barnabitek. Užší stranu náměstí uzavírá **palác Toskánský** z r. 1690, na sever. straně domy kanovnické k Jelenímu příkopu **palác Šternbergský,** před ním **palác arcibiskupský,** přestavěný v l. 1764—67 od arch. J. Wircha, v něm renesanční kaple sv. Jana Křt., archiv, knihovna, konsistoř.

V sadě na náměstí **morový sloup** od J. Brokoffa.

Na východ mříže při vchodu do

Hradu pražského,

od r. 1918 sídla presidenta republiky a některých ministerstev. Hradní budovy uzavírají tři dvory a několik vnitřních dvorků. Hrad v krásné poloze na vrchu, k městu vyvýšen, s příkrým Jelením příkopem, je jádrem pohledu na Prahu z protějšího břehu vltavského. Nejstarší je část Vladislavská, v níž však uchovány zbytky románské stavby (sklepy), pak dostaveb za Otakara II. a Václava III. (přízemí), Karla IV. a Václava IV., Vladislava II. i Ludvíka (první patro).

Veliký sál Vladislavský z l. 1498—1506 s pozdně gotickou klenbou síťovou, má již renesanční okna a portály. **Soudní síň** (sněmovna), křídlo býv. zemských desk, je renesanční. Hrad dostavován v 17. a najmě v 18. stol.: sál španělský a německý z doby Ferdinanda I., průčelí ku Praze od Marie Terezie (arch. Pocassi a Hafenekr). Hrad nyní ožil po dlouhé opuštěnosti, je pečlivě opravován za vedení arch. J. Plečníka. (Přístup denně, vstupenky v III. nádvoří u hradní správy. Průvodci). Mřížové ohražení »čestného dvora« před Hradem se sochami zápasníků od J. Fr. Platzera. Hlavní vchod tvoří portál z r. 1614 od arch. V. Scamozziho, v pravo schodiště k presidentovým komnatám, v levo úřadovny kanceláře presidentovy.

Na druhém nádvoří **zámecká kaple** sv. Kříže, vystavěl A. Luragho, v 19. století obnovená, v levo **kašna** od J. Kohla z roku 1686, vedle studna s mříží ze 17. stol.

Podjezd severním křídlem vede na Prašný most ke královské zahradě, a dále do Marianské hradby. Od kašny průjezdem na třetí dvůr, kde stojíme před

chrámem sv. Víta.

Karel IV. založil chrám r. 1344 na místě bývalých románských kostelů, a do r. 1352 vedl stavbu francouzský

Dóm sv. Víta z Jeleního příkopu.

mistr Matyáš z Arrasu. Dále řídili stavbu Parléřové (Petr 1352—97, Jan do r. 1406). Za válek husitských stálo již kněžiště s kaplovým ochozem, věž a část příční lodi. Pokračováno r. 1509—11, ale požár z r. 1541 část díla zničil. Pak stavěno v 16.—18. stol. Od r. 1859 ujala se Svatovítská Jednota restauračních prací, a od r. 1863 dostavby, kterou řídí do r. 1871 J. Kranner, do r. 1899 J. Mocker a dále Kamil Hilbert. Vnitřek chrámu částečně nově vymalován, byl r. 1619 zpustošen. Nad sakristií **Svatovítský poklad,** sbírka vzácných památek, zejména zlatnických z doby Karla IV. i novějších. (Prohlídka s průvodem kostelníků, tištěný průvodce po chrámě a pokladu od biskupa Dra A. Podlahy). V komoře nad předsíní postranního vchodu korunovační klenoty království Českého z doby Karla IV. Zvenčí v těchto místech obraz mosaikový z r. 1371.

Před kostelem jízdecká socha sv. Jiří z r. 1373, světoznámá drahocenná památka gotického kovolijectví.

Podle velechrámu po levé straně Vikářskou ul., kdež hostinec »**Na Vikárce**«, populární z dob Svatopluka Čecha a jeho knihy »Výlet Matěje Broučka do 15. století«. V ulici dále **kapitulní knihovna,** velmi významná, s rukopisy od 6. do 18. stol. (katalogy rukopisů a maleb od Dra A. Podlahy), nové probošství z r. 1879 již na Svatojirském náměstí, kde

kostel sv. Jiří,

románská stavba s dvěma věžemi s kamennými střechami, zbudovaná od kněžny Milady, průčelí ze 17. stol., renesanční portál do Jiřské ulice z počátku 16. stol. (s reliefem sv. Jiří v boji s drakem). Kaple sv. Ludmily ze 14. stol. Vnitřek s novým dřevěným stropem, obvyklým u románských basilik. Kněžiště vyvýšeno, pod ním krypta. Náhrobky Vratislava I., Boleslava II. před presbytářem. Zbytky románských maleb na klenbě. V levo postranní chodba, z té vchází se do klášterního dvora, kde kaple

sv. Anny a kaplička sv. Martina. V pravo od hlavního vchodu kaple sv. Jana Nepom. z 18. stol., oltář. obraz i fresky od od V. V. Rainera.

Na náměstí vchod do **Vladislavského sálu** se schody, po nichž lze jeti na koni, v levo od něho

kostel Všech svatých

z r. 1263, za Karla IV. přestavěný P. Parléřem. Na hlavním oltáři obraz V. V. Rainera. Ke kostelu přiléhá býv. ústav šlechtičen, přestavěný arch. Luraghem, založený r. 1755 Marií Terezií, dnes ministerstvo vnitra.

Po levé straně vede ulice **»U Daliborky«**, dříve zvaná »Zlatá ulička«, k Bílé věži. Domky, přistavěné pod hradební chodbu, náležely střelcům hradní posádky. Z nich pohled do Jeleního příkopu, na král. zahradu, míčovnu a letohrádek královny Anny.

Jiřskou ulicí k Černé věži s hradní branou (13. stol.). V pravo palác lobkovický, v levo bývalé

nejvyšší purkrabství,

budova z r. 1555, vystavěl italský mistr Giov. Ventura. Nad vraty čtyři znaky purkrabí z l. 1636—1780, v budově zasedací síň, na stropu malbe »Šalamounův soud«. Nad Jelením příkopem okrouhlá věž

Daliborka

(dle pověsti o Daliborovi z Kozojed), v ní tak řečená hladomorna, vlastně temnice.

Černou věží východ z Hradu, tam na »baště« vyhlídka na Prahu, malostranské střechy a do zahrad pod Hradem (Fürstenbergská zahrada, dále Valdštejnská, v ní Salla terena (zahradní loubí).

Zpáteční cestou Hradem z druhého nádvoří lze odbočit kolem stájí z doby Rudolfa II. na býv. **Prašný most**, nyní cestu na náspu vedoucí k **zahradě** dříve **královské**, za-

ložené Ferdinandem I., zachována zde tak řečená »Zpívající fontána«, kterou z bronzu ulil puškař a zvonař Tomáš Jaroš z Brna r. 1564 podle kresby Terziovy, dále barokní socha Herkulova od Pendla. Budova býv. **míčovny** ze 16. stol. od Wolmuta, zdobená sgrafitty. (Přístup do zahrady jen o slavnostech po zvláštním oznámení v denních listech).

V Jelením příkopě v levé jeho části od hradního východu upraven po způsobu zoologických zahrad **medvědinec,** v něm karpatští, sibiřští a mandžuršti medvědi, přivezení českými legionáři z Ruska.

Za zahradou královskou **letohrádek královny Anny,** tak řečené »Belvedere« (krásná vyhlídka), dílo vlašských umělců. Stavěli pro choť Ferdinanda I. Annu v l. 1535 až 1563 Giovanni de Spazio, Ferrabosco, sochy a kamenickou práci až k ochozu provedl Paolo della Stella, od ochozu stavěli Hans Tirol a B. Wolmut. Schodiště z roku 1845 od B. Gruebra. V I. patře 14 obrazů nástěnných z dějin českých, malovali H. Trenkwald, K. Svoboda, Lhota, Lauffer, Thiel v l. 1850—1866. Z ochozu proslulá vyhlídka na Prahu, najmě na blízký Hrad a jeho věže.

V sousedních **Chotkových sadech** pomník (v podobě jeskyně) básníka Julia Zeyera z r. 1913 od sochaře Jos. Maudra.

Vycházejíce z Hradu hlavním vchodem na Hradčanské náměstí, přejdeme podle arcibiskupského paláce k Novému Světu, odlehlé čtvrti, do nedávna zanedbané. **Kostel sv. Jana Nepomuckého,** zde vtěsnaný mezi malé domy, vystavěl v l. 1720—28 K. J. Dienzenhofer. Fresky od Rainera. Kapucínskou uličkou kolem nové budovy vojenského soudu na **náměstí Loretánské.** Zde

Loreta,

klášter Kapucínů z r. 1602, pak dostavovaný od roku 1626 (byli činni Giov. Orsi, Allio, Carlone). Průčelí od K. J. Dienzenhofera z 18. stol., portál od J. V. Manesa, sochy od Quittainera. Na věži hodinový stroj (loretánské zvon-

ky) se 27 zvonky z r. 1694, hraje od 8. hod. ráno do 5. hod. odpol. každou hodinu mariánskou píseň. V klášteře **chrámový poklad,** zal. r. 1636, s nádherným náčiním kostelním ze 17. a 18. stol. (diamant. monstrance). Uprostřed nádvoří napodobenina pův. kaple Santa casa di Loreto z Italie od San Gallo: pražskou Loretu vyzdobil r. 1664 Giacomo Agosta. V klášterním ochozu kostel P. Marie z r. 1718 s freskami od V. V. Rainera.

Náměstí před Loretou s druhé strany uzavírá

Černínský palác,

největší palácová stavba v Praze. Započata v 17. stol. (arch. Caratti) Humprechtem Černínem z Chudenic, roku 1718 doplňována od arch. F. M. Kaňky. Z bývalé bohaté výzdoby jen strop schodiště (fresko Rainerovo) a malované i štukované stropy v přízemí (na levo od prvního vchodu). Od roku 1848 zde kasárny.

Pohořelec,

náměstí se sochou sv. Jana Nepom. Kasárny. Domy na náměstí ze 17. a 18. stol. Mezi kasárnami a Strahovem průlom, kde stávala Strahovská brána. Silnice vede tudy na Bílou horu a do Hvězdy. (Viz výlety.)

Strahov,

klášter na Hoře Sion řádu praemonstrátského (sv. Norberta), založen r. 1140, za Karla IV. připojen k městu »hladovou zdí«. Přestavby z r. 1746, průčelí zdobeno od Quittainera. Vnitřek obnovený barokní, obrazy Michala Willmanna a F. X. Balka. Freskové malby (život sv. Norberta a na stropě život P. Marie) maloval J. V. Neunherz. Kaple sv. Norberta s jeho tělem r. 1627 z Magdeburku sem přeneseným. Fresky maloval P. Siard Nosecký r. 1746, mříž před oltářem z r. 1747.

Zlatá ulička na Hradčanech.

Salla Terenna v zahradě Valdštýnského paláce.

Vedle chrámu

knihovna Strahovská

s průčelím od Palliardiho, s výzdobou Platzera, slohem klasicistickým. Knihovní místnosti úplně zachovane, velmi působivé prostory s výzdobou malířskou (sál právnický, medicínský, theologický a filosofický, tento největší s nástropní malbou Maulbertschovou). Více než 100.000 svazků, 2000 rukopisů, 1200 prvotisků. Fysikální a přírodověd. sbírky starého rázu. (Přístup v letě od 10 do 12 hod. bez vstupného). Rovněž do **obrazárny** v klášteře (jen pro muže) volný vstup. Vedle několika středověkých obrazů mistrů doby Rudolfa II, obrazy Brandla, Kupeckého, Škréty, Rainera, Grunda známý obraz »Růžencová slavnost« z r. 1506 od A. Dürera. V klášteře nyní též **státní památkový úřad** a **archeologický ústav** a část obrazárny Společ. vlastenec. přátel umění (z nynějšího parlamentu).

Z nádvoří po krytých schodech na Pohořelec a příkrým »Úvozem« do ulice Nerudovy. Na počátku této ulice v levo **palác Švarcenberský** na vysokém svahu, pod ním na pravo podezděná silnice (hradní rampa), v levo **staré schody radniční.** V ulici po pravé straně dům č. 51 s pamětní deskou Jana Nerudy, básníka a spisovatele (1891).

Po levé straně

kostel u Kajetánů,

dříve Theatinů, od r. 1869 Redemptoristů. Obraz hlavního oltáře maloval V. V. Rainer. V sále hrávalo se od počátku 19. století české divadlo. Vedle kostela **palác Thunovský** s orly na portále od M. Brauna. Naproti **palác Morzinský** (Černínů) se sochami od Brokofa ml. Kolem budovy zemské správy politické (portál ve slohu klassicistickém) na

náměstí Malostranské

s loubím »U Montágů«; v nádvoří čtyřhranná věž. Zde

schůzka vůdců českého povstání r. 1618. Dům Šternbergský s loubím. Naproti v Josefské ulici

kostel sv. Tomáše

s klášterem Augustinů. Původně gotický, v 18. stol. přestavěl K. J. Dienzenhofer. Fresky od Rainera. Rubensovy obrazy sv. Tomáše a sv. Augustina z hlav. oltářů nyní v obrazárně vlasteneckých přátel umění (parlament), zde bývaly kopie prof. M. Pirnera, které r. 1922 shořely. Na postran. oltářích obrazy Škrétovy. V klášterní knihovně přes 10.000 svazků, mnoho rukopisů.

Kostel sv. Josefa

v Josefské ulici z l. 1686—92; průčelí vystavěl A. Parigi. Obraz na hlavním oltáři od Brandla. Sousedící bývalý klášter Anglických panen s velikou zahradou (dnes revisní odbor ministerstva financí).

Ulicí Sněmovní z náměstí Malostranského **k domu sněmovnímu,** dříve paláci Thunovskému (1696), od roku 1861 sněmu království českého. Od r. 1919 senát republiky československé. V Thunovské uličce **palác Thunův** se sbírkami porculánu a obrazů, s krásnou zahradou terasovitě stupňovanou. Nyní zde anglické vyslanectví.

Ulice Sněmovní končí na levo zákoutím »U zlaté studně«, dům č. p. 166. Domem výstup na zahrádku na terase pod hradními parkány. Přístup volný, občerstvení. Odtud málo známá vyhlídka na Prahu s kostelem sv. Mikuláše v popředí.

Ze Sněmovní ulice na Valdštejnské náměstí.

Palác Valdštejnský

dle tradice v rodině majitelů vystavěl Giov. Marini z Milána pro Albrechta z Valdštejna, knížete Fridlandského,

v l. 1621—30. Velký sál s nástropní malbou »Triumf Valdštejnův« maloval Bartol. Bianco. Domácí kaple se starými obrazy, připisovanými Dürerovi, Quidonu Reni a j. Chodby a místnosti namnoze v původním stavu (kamna ze 17. stol., nábytek). Z pracovny Albrechta Valdštejna východ na galerii, a sestup do tak řečené lázně, odtud vchod do loggie s třemi mohutnými oblouky. Tato

Salla terrena

otevřena do zahrady, kde stávala kašna s bronzovými sochami, které v Praze lil Adrian de Vries. Zachována jen socha Herkulova v museu města Prahy, ostatní v odlitcích. Uprostřed sadu bronzová fontána od Benedikta Wurzelbauera. Za zahradou velká jízdárna.

Proti paláci v ulici Valdštýnské **palác Fürstenbergský** (nyní ministerstvo sociální péče) se zahradou, pod Hradem terasovitě vystupující. Ulicí dále na

Klárov,

ústav slepců s kaplí archanděla Raffaela, r. 1838 vystavěl J. Kulhánek. Na hlavním oltáři mramorová socha od G. Maxe, fresky podle J. Führicha malovali W. Kandler a A. Lhota, obraz Krista na hoře Olivetské od E. K. Lišky.

Za Klárovem budova tak řečené

Strakovy akademie,

ústavu, učiněného z nadání hrab. Straky z Nedabylic pro zchudlé šlechtice roku 1894, vystavěl arch. V. Rozšlapil. Nyní zde akademický dům českého studentstva.

*

Dáme-li se od Karlova mostu po levé straně ke kostelu Maltánů, vstoupíme odtud v pravo na **náměstí Velkopřevorské** (Grand-priorátní), uzavřené a stranou ruchu ležící, kde barokní **budova Maltézského řádu rytířského** z r. 1732, s místnostmi, zařízenými starým ná-

bytkem a nástěnnými koberci, nyní vyslanectví království S. H. S. Naproti **palác Buquoyský,** nyní francouzské vyslanectví. Starobylý mlýn (p. Veselého) a kolem po lávce na **Kampu,** ostrov oddělený ramenem Vltavy od Malé strany; úzké rameno **Čertovka** zastavěno starými domy, jeho část za mostem Karlovým tak řečené **Pražské Benátky.** Z Kampy vede schodiště na Karlův most.

Kostel maltánského řádu, chrám **P. Marie pod řetězem** (dle starého názvu) gotický, původně románský z 12. století, jak nalezené zbytky dokázaly. Hlavní oltář s obrazem P. Marie, pod ní námořní bitva u Lepanta od Karla Škréty. Náhrobky.

Ulicí Lázeňskou na levo na **náměstí Maltézské,** kde stojí

palác Nostický

s proslulou obrazárnou (jediný Rembrandt v Praze, podobizna rabína), a bohatou knihovnou, v níž chován rukopis díla Kopernikova »De motu et revolutionibus orbium coelestium«. Nyní zde ministerstvo školství a národní osvěty a holandské vyslanectví.

Ulicí Harantovou do ulice Karmelitské na náměstíčko před bývalým klášterem Magdalenitek, nyní kasárnami četnictva. Kostel **sv. Maří Magdaleny** pochází z r. 1686. Pod Petřínem stojí

kostel P. Marie Vítězné,

v 16. stol. zasvěcen mistru J. Husovi, od r. 1611 protestantský, r. 1624 Karmelitánský. Pod kostelem klášterní hrobky. (Přístup v průvodu kostelníka.)

Cestou na Tržiště malostranské v levém nároží **palác Vrtbovský** se zahradou slohově barokní, nad portálem Atlas nesoucí zeměkouli, a v zahradě sochy, vše od M. Brauna. Dále **palác Schoenbornův,** rovněž s terasovou zahradou a glorietem a **palác Lobkovický** se zahradou, do svahu Petřína vybudovanou. Naproti bývalý **vlašský špitál** s kostelem, nyní sirotčinec. Ulicí Vlašskou mezi

Národní divadlo.

zahradami seminářskou a petřínskými sady ke schodům, odtud cestou, na níž kapličky Křížové cesty s malbami dle J. Führicha **na Petřín** (Nebozízek). Na jeho vrcholku **kostel sv. Vavřince** z l. 1735—70, naproti **pavilon Klubu československých turistů,** v něm panoramatický obraz Karla a Adolfa Liebscherů z r. 1898: »Hájení Karlova mostu proti Švédům r. 1648«. Železná **rozhledna,** porušující ráz Petřína a jeho obrysů, vystavěna r. 1890 Klubem čes. turistů. Z ní daleký výhled až ke hranicím českým. Z prostranství před hostincem pohled na části města **na pravém břehu vltavském na Hrad i Malou stranu.**

Průlomem v hradební zdi lze přijíti na Pohořelec. Druhým průlomem, níže položeným, ve zdi, řečené **»hladové«,** vystavěné r. 1360 za Karla IV., lze přejíti do **zahrady Kinských,** upravené v l. 1820—30. Z cest po úbočí Petřína výhledy na Prahu.

Dole v zahradě letohrádek Kinských, nyní

Národopisné museum československé.

Budova empirová, v ní sbírky krojů, výšivek a lidových prací, modely staveb, interiéry. Vzniklo po Národopisné výstavě r. 1895, v této budově od r. 1901. Přístup denně, mimo pondělí, volný od 14—18 hod. odpol., dopoledne za vstupné 1 Kč od 8—12. Stranou mramorový pomník **Hany Kvapilové,** herečky Nár. divadla, od Jana Štursy.

Zahradou na Smíchov, naproti **kasárny Štefánikovy,** před nimi kašna ze 17. stol. se sochami medvědů, znakovým znamením Slavatů. Odtud v levo místem, kde stávala Újezdská brána, **k újezdským kasárnám,** a na pravo ke kamennému **Mostu legií, po něm na**

Střelecký ostrov,

kde dobrá restaurace a v létě koncerty vojenské hudby, a dále na Masarykovo nábřeží k

Národnímu divadlu.

Národní divadlo, k němuž položen základní kámen r. 1868, vystavěno z příspěvků národa dle plánů prof.

J. Zítka. Požár r. 1881 zničil vnitřek a prof. J. Schulz provedl opravy a dokončil stavbu r. 1883. Výzdoba sochařská od B. Schnircha, J. V. Myslbeka a Wágnera. Malby v hledišti, v býv. královské lóži a v dvoraně provedli malíři M. Aleš, J. Tulka, F. Ženíšek, Ad. Liebscher, Jul. Mařák, V. Brožík a Vojtěch Hynais, od něhož též opona. V dvoraně (foyeru) poprsí spisovatelů, skladatelů a herců, a socha Hudby od J. V. Myslbeka. Na věži trigy. Z loggie pohled na Hrad pražský a Malou stranu.

Národní třídou na rozhraní Starého (po levé straně) a Nového města pražský boulevard, nejhonosnější třída pražská, kde druhdy byly příkopy a hradby obou měst. V pravo **klášter** a **kostel sv. Voršily** z let 1702—4, vystavěl Marcantonio Cannevale. V kostele fresky od D. Steinfelsa. U kazatelny obraz Nanebevzetí od P. Brandla. Sousoší sv. Jana Nepom. zevně u zdi u kostela od Platzera a Dienzenhofera.

Kolem ústí Spálené ulice na křižovatce, jedné z nejživějších v Praze, ke kostelu

P. Marie Sněžné.

Před ním malé náměstí s **pomníkem Josefa Jungmanna** z r. 1878 od Lud. Šimka a arch. Barvitia. Kostel »**U Františkánů**« založen od Karla IV. pro mnichy Karmelitské. Byl za válek husitských poškozen a po pádu pasovských vojsk r. 1611 znovu zřízen. Kněžiště jeho, vysoké 35 m (loď schází), je nejvyšší v Praze. Od V. V. Rainera je obraz »Pozdravení andělské«.

Úzkou uličkou nebo průchodem domovním na **Václavské náměstí**, býv. Koňský trh.

Dlouhý prospekt uzavřen obrysem budovy

Národního musea

(na místě býv. Koňské brány). Vystavěno v l. 1883—1891 dle plánů prof. J. Schulze. Veliké schodiště a **střední síň** pod kopulí »Pantheon« s bronzovými sochami a poprsími

vynikajících mužů od českých sochařů a s malbami V. Brožíka, Fr. Ženíška a Vojt. Hynaise. Ve sbírkách skvělé oddělení pravěkých památek. Přírodovědecké sbírky: oddělení nerostů, česká květena, česká zvířena. Kostra velrybí. V budově **velká knihovna a čítárna, zemský a musejní archiv.** Před budovou pomník sv. Václava (bronzový) od J. V. Myslbeka.

Za museem předměstí nyní část Prahy, **Král. Vinohrady.** Na hlavním náměstí kostel sv. Ludmily od Josefa Mockra, divadlo od J. Čenského. Na rozhraní města **Olšanské hřbitovy** od r. 1769 s kostelem **sv. Rocha** a od r. 1922 s krematoriem.

Od musea po levé straně nové německé divadlo od arch. Fellnera a Helmera z Vídně.

Za ním **Wilsonovo nádraží** v sadech Vrchlického, přestavěno 1900—1919 dle plánů arch. J. Fanty. Zlomek býv. nádraží od P. Barvitia (19. stol.) zachován. V sadech pomník českého slavisty Dobrovského a přírodozpytce J. Sv. Presla.

Po pravé straně ulicí Mezibranskou na místě bývalých hradeb do ulice Sokolské. Budova pražského »Sokola« z r. 1864, ulicí »Na Bojišti« k býv. letohrádku

Amerika,

vystavěného pro hr. J. V. Michnu z Vacínova v letech 1715—20 od K. J. Dienzenhofera. V sále I patra freskv J. Schora, sochy a vázy u vchodu v zahradě od Mat. Brauna.

Ulicí »U Karlova« do čtvrti ústavů a nemocnic (obchodní nemocnice, porodnice dle plánů Josefa Hlávkv z r. 1875, ústav zoologický s akvariem, chorobinec, ústav pro choromyslné v býv. klášteře, kdež **chrám sv. Kateřiny** ze 14. stol. s malbami po přestavbě r. 1741 od Rainera a **chrám sv. Apollináře** z doby Karla IV. (1362), původní nástěnné malby částečně zachovány.

V ulici »U Karlova« **chrám P. Marie a Karla Velkého,** založil Karel IV. r. 1354 se smělou hvězdovitou klenbou (průměr 24 m) Oltářní obraz maloval Antonín Lhota (19. stol.). Do vyvýšené kaple, tak řečené svaté schody, pod schodištěm krypta, po straně Betlem. U kostela v býv. klášteře **chorobinec.**

Na svahu k údolí Slupskému universitní budovy, prostranství, pojmenované **Albertov.** Dále **Studentský domov** z r. 1920, Američany postavený.

Dále v ulici Na Slupi **kostel Zvěstování P. Marie** z doby Karla IV., dvojlodní zajímavé řešení, vycházející z jediného sloupu.

Kolem nádraží Vyšehradského a bloku budov grafického ústavu »Unie« k podjezdu pod viadukt a k býv. vyšehradské radnici a schodištěm

na Vyšehrad.

Cesta vedla již dříve, jako podnes, v levo Vratislavovou třídou k cihlové bráně z r. 1841. Stále po levé straně uvnitř hradeb podle kaple P. Marie a Božích muk **ke kapli sv. Martina,** jedinému zbytku románského Vyšehradu z l. 1165—1171.

Dále cestou druhou tak řečenou **francouzskou branou** ze 17. stol., a **třetí renesanční branou** táborskou na Pankrác s kostelíkem sv. Pankráce z 11. století. Zde velká moderní trestnice.

Od kaple sv. Martina odbočkou na pravo k budovam kanovníků a dále ke kostelu **sv. Petra a Pavla,** založenému v 11. stol., dostavěnému v l. 1885—87 dle plánů **arch. J. Mikše nákladem probošta V. Štulce.** Památný vyšehradský hřbitov se »Slavínem« od arch. A. Wiehla s okřídleným geniem Jos. Maudra. Na hřbitově hroby českých spisovatelů, umělců a politiků (Hanka, Božena Němcová, Rieger, Neruda, Dvořák, Vrchlický, Myslbek atd.).

Z hradeb výhledy na Karlov, Nové město a dále na

protější břeh (císařská louka s vorovým přístavem). Sestup cestami po svahu neb starou radnicí vyšehradskou do Vyšehradské tř. kolem nové budovy chudobince u sv. Bartoloměje a kolem botanické zahrady universitní k ústí Trojické ulice. V té

kostel nejsv. Trojice

v nynější podobě z r. 1728—51. Strmou cestou, od r. 1880 upravenou, ke kostelu

sv. Jana Nepom. na Skalce

z r. 1730, vystavěl K. J. Dienzenhofer. Dřevěná socha sv. Jana, dílo Jana Brokoffa. Naproti na skalním výběžku klášter a chrám

v Emauzích čili na Slovanech.

Chrám založen Karlem IV. r. 1347 pro slovanské Benediktiny, dokončen r. 1372. Od r. 1880 zde benediktinští mniši z Beuronu. V klášterní chodbě nástěnné malby ze 14. stol. (82 obrazů), z části dobře zachované. V klášteře nyní **hudební konservatoř.** V nádvoří kostel sv. Kosmy a Damiana, v 18. stol. přestavěný.

Úvoz vyúsťuje na **Karlovo náměstí** (dříve dobytčí trh), nyní sady, největší pražské náměstí. Po pravé straně »Faustův dům« z r. 1543, barokně přestavěný, nyní nemocniční pavilon. V sadech pomníky cestovatele Benedikta Roezla a spisovatelky Karoliny Světlé od G. Zouly, a básníka Vítězslava Hálka od B. Schnircha. Podle nemocničních budov (vojenská nemocnice, býv. kollej jesuitská) ke kostelu **sv. Ignáce** z roku 1678 s obrazem Heintsche na hlavním oltáři.

Ulicí Ječnou do ulice Štěpánské, kde **chrám sv. Štěpána** z doby Karla IV. (z let 1351—67). Přístavby a obnova z let 1866—78 od Mockra. Kazatelna gotická, obrazy: P. Marie svatoštěpánské ze 14. stol., sv. Jana Křtit.

od Škréty, a epitaf od B. Sprangera. Za kostelem zvonice a okrouhlá

kaple sv. Longina,

románská stavba z 12. stol. Žitnou ulicí na Karlovo náměstí k

radnici novoměstské.

R. 1374 již vystavěna. R. 1419 zde dne 13. července z oken smeteni radní protikališničtí, a počaly nepokoje a války husitské. Nynější průčelí obnoveno podle starých vyobrazení arch. K. Hilbertem a A. Wiehlem. Klenutá síň z 15. stol., mučírna v přízemí.

Kolem ústí ulice Spálené a Myslíkovy k budově

české techniky

od Ig. Ullmanna z r. 1874, která zaujímá též

kostel sv. Karla Boromejského,

dílo K. J. Dienzenhofera z l. 1730—36, a bývalý klášter Strážců Božího hrobu na Zderaze.

V Resslově ul. za nárožím Jiráskovo gymnasium, dále k Vltavě Obchodní akademie československá, škola Ženského výrobního spolku českého a Studentské kolleje Hlávkovy. Při nich

kostel sv. Václava

dle zpráv z r. 1160, z románské stavby goticky přestavěný (zbytky věže ve zdivu), v 18. a 19. stol. trestnice, nyní knihovna technického vys. učení. Po novém nábřeží **Fr. Palackého** k mostu téhož jména z l. 1876—78, (plány

inž. Reitera), na mostních zakončeních sousoší od J. V. Myslbeka z českého bájesloví. Před mostem

pomník Fr. Palackého,

dílo St. Suchardy, dokončený r. 1912.

Po nábřeží kolem přístavu parníků a vodárenské věže z r. 1495 k Národnímu divadlu, proti němuž ostrov

Žofín,

s budovou, v níž taneční sály, a se zahradní restaurací, dále zde lázně a plovárna. Ulicí Šítkovou ke **kostelu sv. Vojtěcha,** původně gotickému, r. 1400 přistavěna hlavní loď. Ve faře zachována výzdoba schodiště i pokojů freskovými malbami z 18. století.

Od Národního divadla třídou Národní až Na Příkop, kde zachován

palác hr. Sylvy-Tarouccy,

dříve Nostický, dílo K. J. Dienzenhofera, nyní majetek obce pražské. Krásné schodiště, sochy od Platzera.

Na nároží Panské ul. kostel **sv. Kříže** při býv. kolleji řádu Piaristů, vystavěl J. Fischer v l. 1816—29. Dále budovy bankovní: Zemské banky a Živnostenské banky od arch. O. Polívky, s výzdobou maleb a soch českých výtvarníků 19. stol.

Hybernská ul., na jejímž nároží mohutná budova nynější

celnice,

dříve Hybernský klášter a kostel; již ze 14. stol. známý, r. 1810 přestavěný od J. Fischera, výzdoba plastická od F. Lederera. Ulicí k nádraží Masarykovu (dříve státních drah) z l. 1844—45, podél něhož na »Florenc«, s pohledem na horu Žižkovu, pod ní na pravo Žižkov. Na nároží Florence v sadě Na Poříčí

museum hlav. m. Prahy,

r. 1883 založené, v budově dle plánů prof. Balšánka od r. 1898. Velká sbírka pohledů pražských, cechovních památek zvláště bohatá, české sklo, keramika, řezby ze dřeva a j. Vstup volný v úterý, ve středu, v pátek a v sobotu od 14—18 hod., v neděli a ve svátek od 9—13. V jinou dobu za 2 Kč.

Z Hybernské ul. na **Havlíčkovo nám.** ke kostelu **sv. Jindřicha** z doby Karla IV. (z l. 1348—54), opravovaného v 19. stol., se zvoniční věží vedle stojící (ze 16. stol.). V kostele obrazy od Heintsche, K. Škréty, Trevisaniho.

Podél sadu poříčského na Těšnov, zde nádraží býv. severozápadní dráhy, nyní Denisovo nádraží, **Hlávkův most.** V levo ke kostelu

sv. Petra,

původně románského (věže), obrazy od Rainera, K. Škréty. Zvonice volně stojící vedle chrámu z r. 1598. Biskupskou ulicí kolem starého biskupského dvora **na Poříč,** hlavní spojovací třídu s **Karlínem,** lidnatým předměstím, nyní části Vel. Prahy. Na hlavním (Jungmannově) náměstí **chrám sv. Cyrilla a Metoděje** z l. 1854—64 (plány od arch. Roemera a Ig. Ullmanna, výzdoba od Jos. Mánesa, B. Wachsmanna, V. Levého). Dále Kaizlovy sady s Národním domem, pak

invalidovna,

vystavěl K. J. Dienzenhofer, dokončiv jenom část. Založena r. 1723 od Karla VI. Zpět ku Praze (drahou elektrickou čís. 5, 25 a 14). Stranou u nádraží Masarykova **divadlo Variété,** vnitřek upraven r. 1897 arch, B. Ohmannem. Tudy kolem měst. musea na Poříč a k jeho vyústění na náměstí Republiky (dříve Josefské), v nároží v pravo **kostel sv. Josefa** s hospicem Kapucínů z r. 1642. Obrazy od K. Škréty, sochy u vchodu z Karlova mostu od Bro-

Hradčany z letohrádku Belvedere.

koffa. Revoluční třídou po **mostě Štefanikově** na silnici pod Letnou, na jejímž vrcholu nyní velká **sportovní dráha klusácká a motocyklistická.** Vpravo po břehu do Holešovic kolem lidových lázní, nad nimiž kostel **sv. Klimenta** s býv. hřbitovem, v pravo náměstí Strossmayerovo a kostel **sv. Antonína** od arch. Mikše. Bělského tř. dále do

Král. Obory,

největšího pražského parku, za Ferdinanda I. loviště s umělými rybníky. Od. r. 1804 obecně přístupné sady a restaurace. U nich

Výstaviště,

kde pořádána r. 1891 **Jubilejní výstava na paměť první pražské výstavy r. 1791, pak Národopisná výstava r. 1895,** architektury a inženýrství r. 1898, a četné jiné menší, nyní jarní hospodářské, a pražské veletrhy.

Za Výstavištěm v prozatímní budově

Moderní galerie,

s obrazy, kresbami a rytinami českých umělců (a s německo-českým oddělením). Práce Jos. Mánesa, Jar. Čermáka, M. Aleše, A. Chittussiho a celé řady žijících umělců. (Katalog u strážce).

V. OKOLÍ PRAHY.

Výlety.

Hrad Karlštejn. Z nádraží Wilsonova (též z nádraží na Vinohradech, Vyšehradě a Smíchově) do **Chuchle** s kostelíkem P. Marie. Na temeni stráně kostel sv. Jana. Závodní dostihová dráha na břehu Vltavy. **Dobřichovice** na Berounce, se starým zámkem, kostel sv. Martina a Prokopa. **Budňany** s kostelem sv. Palmácia z r. 1356. Zde na výšině **Karlštejn,** dílo Karla IV. z l. 1357—70, určený za schránku korunovačních klenotů, důležitých listin a ostatků svatých. Hrad obnoven 1878—1905 (arch. J. Mocker). Zachovány kostel P. Marie, kaple sv. Kateřiny, kaple sv. Kříže ve věži, dále komnaty a sály. Původní výzdoba stěn (polodrahokamy jako u sv. Víta v kapli sv. Václava) ve svatyních, nástěnné malby. Hradní museum. Průvodce v hradě.

K sv. Ivanu odtud přes **Kámen** a vodopád po svahu **Doupnáče** v levo po výšině k **hájovně v Bubové,** lesem do Stydlé vody k sv. Ivanu. Zámek s bývalým klášterem ostrovských Benediktinů z l. 1652—61. Chrám P. Marie od arch. K. Luragha a »starý kostel«, býv. jeskyně sv. Ivana. Lázně. Spojení s Prahou z **Berouna.**

Hrad Křivoklát. Z nádraží Wilsonova do **Berouna.** Zde děkanský chrám sv. Jakuba z r. 1353, a kostel Zvěstování P. Marie z r. 1519, bývalá residence Piaristů. Odtud na **Starou Huť** a **Novou Huť** (vysoké pece již ve 14. stol.). Křivoklát, dosud obydlený, proto zachovaný, známý již z r. 1110. Za Vladislava I. kulatá věž románského původu. Hrad sloužil často za vězení. Velký sál z doby Vladislava II., síň z doby Václava IV., kaple s oltářem a sochami bohatě vyřezávanými ze sklonu 15. stol., malby na skle.

Z Křivoklátu pěšky lesem údolím Klíčany do **Lán.** Zámek již za Rudolfa II. a Matyáše upraven, nyní od arch. Plečníka zařízen jako letní sídlo presidenta Československé republiky. Rozsáhlý park a obora.

Hvězda. Z Pohořelce hodinu pěšky po silnici Bělohorské nebo drahou z Masarykova nádraží přes Holešovice, Dej-

vice, Veleslavín se zámečkem, do Liboce. Poblíž obora s letohrádkem »Hvězda«. Šestiboká stavba, v přízemí bohatá štuková výzdoba. Vystavěna Ferdinandem Tyrolským pro Filipinu Welserovou (základ r. 1555). Zde u obory konečný zápas Moravských vojsk v bitvě na Bílé hoře r. 1620.

Pěšky přes **Břevnov.** Chrám sv. Markéty, s klášterem Benediktinů, nynější stavbu provedl v l. 1701—36 Dienzenhofer st., obrazy od P. Brandla. Barokní park. Z Liboce lze odbočit na pravo do **údolí Šáreckého.** Tak řečená »divoká Šárka« se skalisky až k »čertovu mlýnu« (Krupův mlýn). Od Veleslavína-Vokovic příchod lučinami ku »Džbánu«, před ním na pravo do stráně příchod k **přírodnímu divadlu.** Tichá Šárka až do **Jenerálky,** odtud dále po Vltavě do Podbaby. Z divoké Šárky na dráhu do Veleslavína, pěšky až do Střešovic k elektr. dráze č. 11.

Svatojanské proudy. Parníkem z přístaviště na nábřeží Palackého na Novém Městě. Plavba po Vltavě proti proudu vede kolem **skály Vyšehradské** (v levo) do **Bráníka,** dále na **Zlíchov** (v pravo), kde uprostřed hřbitova na skále kostel sv. Filipa a sv. Jakuba, dále do Chuchle (kostel sv. Jana na temeni kopce), **do Zbraslavě.** Bývalé pohřebiště posledních Přemyslovců. Zde kostel sv. Jakuba, kostel sv. Havla se hřbitovem na vrchu Havlínu. Na druhém břehu **Závist** v údolí pod vrchem Hradiště. Dále **Vrané** a **Davle** (sv. Kilián) až do **Štěchovic.** Proti proudu lesnatou krajinou k slapům Vltavským, tak řečeným **Svatojanským proudům** (dle sochy sv. Jana na skalisku postavené). Řečiště bylo v 17. stol. upravováno, bude v naší době přeměněno vysokou hrází a nádrží vodní, čímž romantický ráz krajiny utrpí,

Konopiště. Z Wilsonova nádraží do Vinohradské stanice, dále do Vršovic, Říčan (s rozvalinami hradu), Mnichovic-Stráničic, Pyšel, Čerčan **do Benešova.** Zde kolej Piaristů z r. 1704, zřícenina kostela z 15. stol. V Benešově sešel se r. 1448 Jiří z Poděbrad s legátem Eneášem Sylviem, pozdějším papežem Piem II. Vrch **Šiberna** s oborou a dále zámek **Konopiště.** Starožitné předměty (ob-

razy, sochy v kapli), sbírky (museum sv. Jiří), zbraně. Ve velkém parku terasa s růžovým sadem, kde r. 1914 sešel se Vilém II. s následníkem trůnu rakouského Ferdinandem z Este, kteroužto schůzku někteří političtí historikové uvádějí v souvislost se vznikem světové války.

Brandýs nad Labem. Drahou z nádraží Denisova (na Poříčí) do **Čelakovic,** přestup do Brandýsa, neb autobusem z Náměstí republiky u **finančního ředitelství.** Zámek Brandýs na výšině nad řekou, přestavěn od Rudolfa II. a vyzdoben, s velkým parkem. V 18. a 19. stol. zámek opět přestavován. Kostel sv. Petra (s obrazem od K. Škréty).

Na druhém břehu Labe **Stará Boleslav** (založená Boleslavem I.) s hradem, v kostele románská krypta. Kostel P. Marie z r. 1607, známé poutnické místo.

Veltrusy a Mělník. Od mostu Svatopluka Čecha parníkem nebo z Masarykova nádraží vlakem do **Roztok** (tvrz z 15. stol.), do **Žalova,** nad nímž na kopci **Levý Hradec** s býv. hradem, a kostelem sv. Klimenta. Dále **Kralupy** s četnými továrnami, **Nelahozeves.** Zde zámek ze 16. stol. náležel Gryspekovi z Grysbachu, zde gotický kostel sv. Ondřeje. V Nelahozevsi narodil se r. 1841 hudeb. skladatel Ant. Dvořák, zemřel 1904.

Veltrusy. Zámek z 18. stol., krásná obora. Majetek rodu Chotkova. V zámku obrazy, střední sál pod kupoli.

Mělník při vtoku Vltavy do Labe na skále. Zajímavá plavba zdýmadly regulované Vltavy. Zámek Lobkoviců, renesanční, děkanský chrám sv. Petra a Pavla z 15. stol. (obraz od K. Škréty). Bašty a brána zachované, kostel sv. Ludmily, klášter kapucínů. Zajímavé vinařské museum. Réva zde pěstována již ve 14. stol. za Karla IV. (burgundské révy). Odtud výlety na **Kokořín** (hrad nyní obnovený), do **Líběchova,** u něhož **Klácelka** s lesíkem, kde ze skal vytesal sochař V. Levý sochy a reliéfy (19. stol.). V Líběchově zámek, salla terrena s malbami Jos. Navrátila (19. stol.) k básni »Vlasta« od Eg. Eberta. Zpáteční cesta též vlakem přes Neratovice na Denisovo nádraží.

—=—

OBSAH

	Strana
I. Úvod	3—4
Poloha	3
Obyvatelstvo	3
Jméno	3
Rozdělení Prahy	3
II. Dějiny	5—8
III. Všeobecné orientační poznatky	9—46
Dopravní prostředky	9
Státní dráhy	9
Elektrické dráhy	9
Okružní jízdy	10
Drožky, fiakry, taxametrové automobily	10
Posluhové	11
Průvodčí cizinců	11
Paroplavba	12
Banky a směnárny	12
Cestovní kanceláře	13
Pasy	13
Pobyt	16
Hotely	16
Velkorestaurace	17
Velkokavárny	18
Cukrárny	18
Lázně, plovárny a říční koupele	19
Lékařská pomoc	19
Lékárny	19
Sanatoria	19

Strana

Úřady 20
Ministerstva 20
Diplomatická zastoupení 21
Konsuláty 22
Vojenské úřady 22
Zemská správa politická 23
Policejní ředitelství 23
Zemský správní výbor 24
Magistrát a obecní úřady 24
Úřadovny místních výborů 25
Poštovní a telegrafní úřady . . . 26
Soudy 26
Finanční úřady 27
Úřady pro zemědělství a hornictví . . 28
Komory 28
Bursy 28
Církve 28
Školství 29
Národní organisace 29
Studentské organisace 30
Lidovýchovné organisace 30
Vědecké společnosti a spolky . . . 30
Umělecké spolky 31
Spolky pro povznesení znalosti a ochranu památek 32
Žurnalistika, periodický tisk a illustrace . 32
Společnost 32
Společenské kluby 33
Turistika 34
Jazykové spolky a střediska cizinců . . 34
Sport 35
Význačné zjevy 36
Vyhlídkové body 36
Mosty 36
Ostrovy 37
Historické a moderní stavby . . . 37
Paláce 38

Strana

Pomníky 38
Kostely významné 39
Sady 39
Musea 40
Lapidaria 41
Chrámové poklady 41
Obrazárny a výstavní sály 41
Panoramata 42
Knihovny 42
Čítárny 43
Přednáškové síně 43
Koncertní síně 43
Divadla 44
Variété, kabarety, tančírny 44
Loutková divadla 44
Biografy 45
Hřiště, sportoviště, plovárny, bruslení . . 45
Tržnice, nákupy 45

IV. Průvodce Prahou 46

V. Okolí Prahy 74

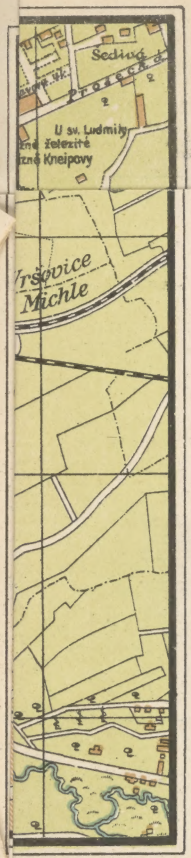
Sedlová
U sv. Ludmily
železité
Kneipovy
Vršovice
Michle

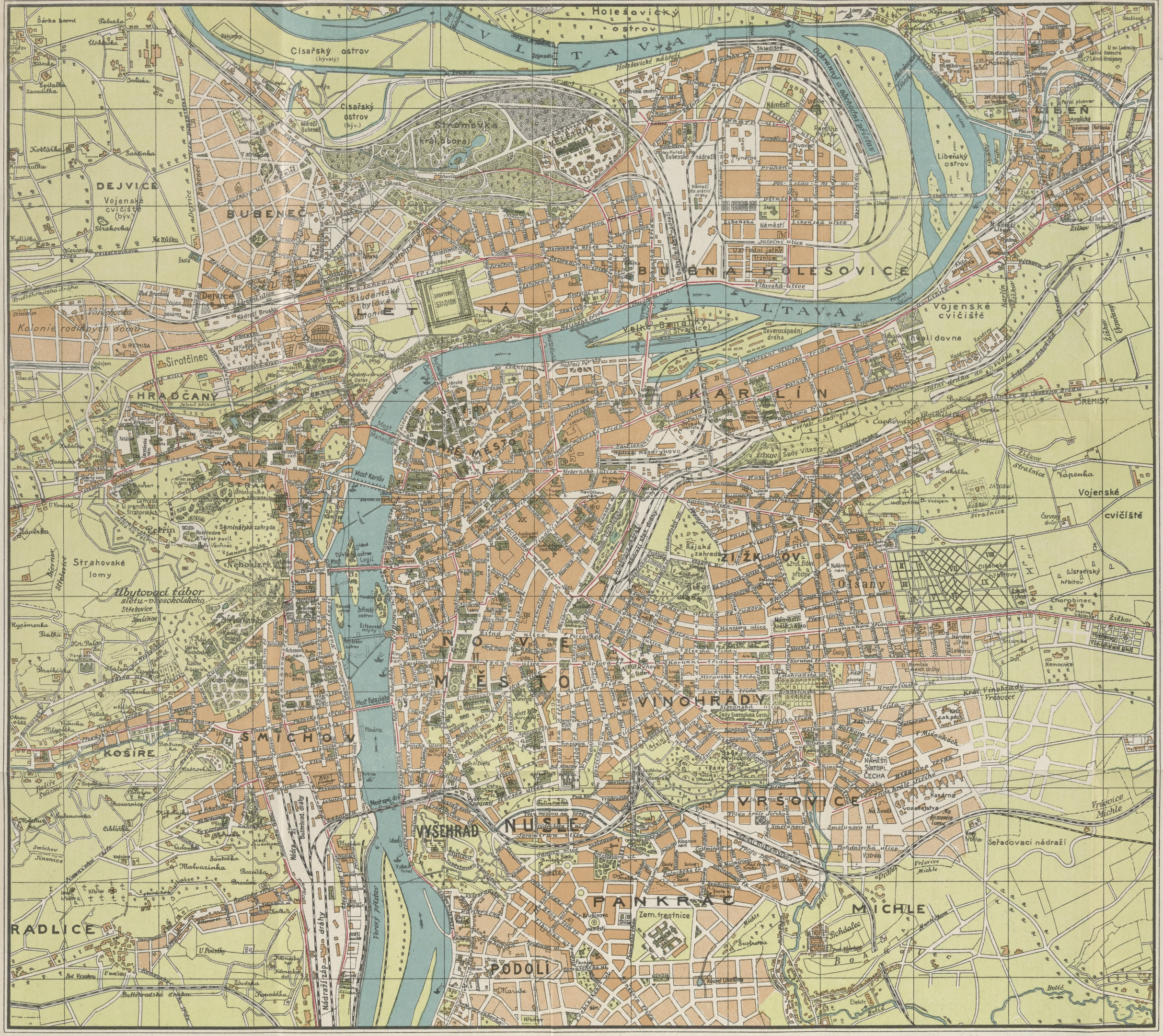

Lit. V. Neubert a synové, Praha-Smíchov.

COLUMBIA LIBRARIES OFFSITE
CU90611837

SVAZ PRO POVZNESENÍ NÁVŠTĚVY CIZINCŮ

PRAHA I., OBECNÍ DŮM.

Úřední hodiny 8—18. Telef. 2637.

Bezplatné informace cizincům

Literatura cestovní celé střední Evropy.

Pohlednice. Mapy. Ukázky lid.

průmyslu. Výšivky. Krajky.

Keramika.

Cestovní spoje.

Železniční jízdenky.

Lodní a aviatické jízdenky.

ČEDOK

ČS. CESTOVNÍ A DOPRAVNÍ KANCELÁŘ

PRAHA II., Hybernská ul. 14, Příkopy 14. - Telefon 4485.